

HE 277/2022 vp

**HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VUODEN 2023
TALOUSARVIOESITYKSEN (HE 154/2022 vp)
TÄYDENTÄMISESTÄ**

Viitaten yleisperusteluihin ja yksityiskohtaisten perustelujen selvitysoosiin ehdotetaan,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä oheen liitetyn täydentävän esityksen hallituksen talousarvioesitykseen vuodelle 2023.

Helsingissä 17.11.2022

Pääministeri

SANNA MARIN

Valtiovarainministeri *Annika Saarikko*

YLEISPERUSTELUT

Eduskunnalle annetaan vuoden 2023 talousarvioesitystä (HE 154/2022 vp) täydentävä hallituksen esitys. Täydentävä esitys voidaan antaa, koska valtiovarainvaliokunta ei ole vielä antanut mietintöään 19.9.2022 annetusta hallituksen esityksestä vuoden 2023 talousarvioksi.

Tuloarviot

Tuloarviota ehdotetaan korotettavaksi yhteensä 587 milj. eurolla talousarvioesitykseen nähden.

Verotuloarviota ehdotetaan alennettavaksi 37 milj. eurolla. Arvonlisäveron tuottoarviota ehdotetaan alennettavaksi 89 milj. eurolla. Tämä johtuu siitä, että vaikutusarvio sähköön sekä henkilö- ja yrityskuljetuksiin sovellettavan arvonlisäverokannan väliaikaisesta alentamisesta on päivittynyt. Myös apteekkiveron tuottoarviota ehdotetaan alennettavaksi 21 milj. eurolla johtuen hallituksen esityksestä lääkehuollon kustannustehokkuuden parantamiseksi. Vastaavasti ansio- ja pääomatuloveron tuottoennustetta ehdotetaan korotettavaksi 33 milj. eurolla, koska erityisesti sähköenergiakäytön perusteella myönnettävän kotitalousvähennyksen vaikutusarvio on päivittynyt. Lisäksi verotuloarviota on korotettu 40 milj. euroa, koska hallitus ei anna esitystä tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhdistelmä vähennyksestä verotuksessa.

Sekalaisten tulojen tuottoarviota ehdotetaan korotettavaksi yhteensä 55 milj. eurolla useiden hallinnonalojen sekalaisten tulojen muutosten vuoksi.

Korkotulojen, osakkeiden myyntitulojen ja voiton tuloutusten tuottoarviota ehdotetaan korotettavaksi 569 milj. eurolla. Korotuksen syynä on ennen kaikkea se, että valtion omaisuustuloja arvioidaan kertyvän 574 milj. euroa enemmän v. 2023. Aiemmin vastaavien omaisuustulojen oli arvioitu tuloutuvan v. 2022.

Määrärahat ja tasapaino

Varsinaisten tulojen 587 milj. euron lisäys ja määrärahojen 794 milj. euron lisäys huomioon ottaen vuoden 2023 täydentävä talousarvioesitys lisää valtion budjetoitua nettolainanoton tarvetta 206 milj. eurolla. Valtion nettolainanotoksi v. 2023 arvioidaan n. 8,3 mrd. euroa.

Vaalikauden kehys

Vakavassa ja merkittävästi muuttuneessa koko Eurooppaa koskevassa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa hallitus teki kevään 2022 julkisen talouden suunnitelman yhteydessä kehyspoikkeuksen. Poikkeuslauseke otetaan huomioon kehystason rakennekorjauksena, eli vaalikauden kehystä nostetaan menoja vastaavasti, jolloin ao. menot tulevat katettua kehyksen ulkopuolisena.

Talousarvioesityksessä rakennekorjaus oli 2 048,0 milj. euroa vuotta 2023 koskien. Täydentäväsä esityksessä rakennekorjausta korotetaan 192,3 milj. eurolla. Kokonaisuudessaan rakennekorjaus on 2 240,3 milj. euroa vuotta 2023 koskien: kyberturvallisuus 58,6 milj. euroa, rajaturvallisuus ja maanpuolustus 1 137,8 milj. euroa, maahanmuuton kokonaisuus 761,1 milj. euroa, huoltovarmuutta, energiaomavaraisuutta ja vihreää siirtymää tukevat toimet 231,4 milj. euroa, huoltovarmuus 10,0 milj. euroa, energiahintojen nousun takia tehtävät toimet 15,3 milj. euroa,

Ukrainaan annettu apu 25,0 milj. euroa ja muut menot 1,1 milj. euroa. Poikkeuslausekkeen piiriin kuuluvista menoista pieni osa on jo valmiiksi kehyksen ulkopuolisia menoja (maahanmuuttokokonaisuuden sisältyvät asumistuen ja perustoimeentulotuen tarvearvioiden muutokset, yhteensä 57,0 milj. euroa). Tästä syystä kehyksen rakennekorjaus on pienempi kuin poikkeuslausekkeen piiriin kuuluvien menojen kokonaismäärä (2 297,3 milj. euroa vuotta 2023 koskien).

Vuoden 2023 kehystasoa tarkistetaan vastaamaan kehyksen hinta- ja rakennemuutoksia jäljempänä olevan taulukon mukaisesti 164 milj. eurolla. Tarkistusten jälkeinen menokehys vuodelle 2023 on 69 462 milj. euroa.

Talousarvioesitystä täydentävän esityksen jälkeen kehykseen luettavien menojen taso on 69 283 milj. euroa. Näin ollen vuoden 2023 jakamaton varaus on 79 milj. euroa, minkä lisäksi v. 2023 on käytettävissä 100 milj. euron lisäbudjettivaraus sekä kertaluonteisiin menoihin mahdollisesti vuodelta 2022 käyttämättä jäävää jakamatonta varausta.

Kehyksen hinta- ja rakennemuutokset, milj. euroa

Momentti	Asia	2023
	Lakisääteisesti indeksisidonnaiset menot (eläkkeet)	19,4
25.10.04,	Oikeusapumaksutuloissa siirrytään nettobudjetoinnista bruttobudjettiin. Sekä	
12.25.14	tulo- että menomomentille tehdään saman suuruinen lisäys.	3,9
27.10.01	Vuoden 2022 neljännessä lisätalousarvioesityksessä peruutetun määrärahan uudelleenbudjetointi.	11,7
27.10.18	Ajoitusmuutos liittyen PVKEH 2021 -tilausvaltuuteen.	1,1
28.50.15	Tarkentuminen liittyen eläkemomentilta Kevalle maksettavien korvausten lopulliseen kertasuoritukseen. Kertasuoritus sisältyy talousarvioesitykseen.	-18,1
28.90.30	Kuntien digitalisaatiokannustimeen siirretyr rahoituksen palautus valtionosuusmomentille. Määräraha on peruutettu momentilta 28.90.32 vuoden 2022 neljännessä lisätalousarvioesityksessä.	8,0
30.40.62	Uudelleenbudjetointi Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta rahoitettavan ohjelman kokonaisrahoituksen puitteissa.	4,0
32.20.46	Ajoitusmuutos laivanrakennuksen innovaatiotuen maksatuksissa.	4,9
33.10.54	Väliaikainen sähkötuki. Perustemuutos kehyksen ulkopuolisella momentilla.	-85,0
33.10.54,	Työttömyysturvan lapsikorotuksen nosto 20 %. Perustemuutos kehyksen ulko-	
33.10.57,	puolisilla momenteilla. Tarkentuminen talousarvioesitykseen verrattuna.	
33.20.52		16,0
33.10.57	Toimeentulotuen alle 18-vuotiaiden lasten perusosan korotus (10 %).	
	Tarkentuminen talousarvioesitykseen verrattuna.	-0,5
33.10.57	Lapsilisän yksinhuoltajakorotus, 5 euroa/kk. Tarkentuminen talousarvioesitykseen verrattuna.	1,3
33.10.57	Opintorahan huoltajakorotus. Tarkentuminen talousarvioesitykseen verrattuna.	0,2
35.10.22	Uudelleenbudjetointi liittyen kansallisen ulkoilutietopalvelun toteutukseen.	1,6
35.20.34	Uudelleenbudjetointi liittyen kuntien kiinteistöjen öljylämmityksestä luopumisen avustuksiin.	10,9

Kehyksen hinta- ja rakennemuutokset, milj. euroa

Momentti	Asia	2023
	Vaalikauden kehystasoa alennetaan, jolloin hallituksen liikkumatila uusille menoja aiheuttaville lisäyksille kaventuu vastaavasti. Tämä kehystason tarkistus liittyy hoitajamitoituksen rahoituskokonaisuuteen.	-8,0
	Turvallisuuspoliittiseen tilanteeseen liittyvä kehyspoikkeus. Rajatut menot katetaan kehyksen ulkopuolisina menoina ja menoista tehdään vastaavan suuruinen kehystason rakennekorjaus. Muutokset täydentävässä esityksessä: rajaturvallisuus ja maanpuolustus 139,0 milj. euroa, maahanmuuton kokonaisuus 47,2 milj. euroa, Ukrainaan annettu apu 5,0 milj. euroa ja muut menot 1,1 milj. euroa.	192,3
Yhteensä		163,6

Suomen Nato-jäsenyyteen liittyvät määrärahaehdotukset

Suomi haki Pohjois-Atlantin liiton (Nato) jäsenyyttä 17.5.2022. Suomi hyväksyttiin Naton tarkkailijajäseneksi 5.7.2022. Suomen täysjäsenyys Natossa edellyttää, että kaikki jäsenvaltiot ratifioivat jäsenyyden kansallisten menettelyjensä mukaisesti. Täysjäsenyyden toteutumisen aikaan liittyy epävarmuutta.

Täydentävässä talousarvioesityksessä on huomioitu Naton tarkkailijajäsenyyden ja täysjäsenyyden hakemisprosessin aiheuttamat välttämättömät ja varmuudella tiedossa olevat kustannukset, joita ei voida kattaa olemassa olevien määrärahojen puitteissa (yhteensä noin 42 milj. euroa). Lisäksi valtiovarainministeriön hallinnonalalle on varattu 15 milj. euroa sellaisiin Nato-jäsenyydestä aiheutuviin menoihin, joiden valmistelu on vielä kesken. Erityisesti esityksessä on huomioitu Suomen maksuosuus Naton yhteisrahoituksesta sekä tiettyjä henkilöstöresursseja, Naton tilakustannuksia ja tietoliikenneyhteyksien kehittämisen määrärahoja.

Jäsenvaltiot osallistuvat Naton yhteisrahoitukseen bruttokansantulo-osuutensa mukaisesti. Suomen jako-osuus on vahvistettu olevan 0,9057 % vuoteen 2024 saakka. Täydentävässä esityksessä on huomioitu Suomen maksosuudet Naton yhteisrahoituksen kolmeen erilliseen budjettiin: siviilibudjettiin, sotilasbudjettiin ja turvallisuusinvestointiohjelmaan. Suomen maksuosuudeksi siviilibudjettiin ehdotetaan 4,18 milj. euron määrärahaa. Siviilibudjetilla katetaan Naton päämajan ja kansainvälisen henkilökunnan juoksevat kustannukset. Suomen osuuteen sotilasbudjetista ehdotetaan 20,8 milj. euron määrärahaa. Sotilasbudjetilla katetaan mm. Naton komentorakenteen toimintakulut sekä suorituskykyjärjestelmistä, operaatioista ja eläkkeistä aiheutuvia kustannuksia. Turvallisuusinvestointiohjelmaan (NSIP) liittyvien kustannusten kattamiseen ehdotetaan 2,4 milj. euroa Natolta saadun arvion mukaisesti. Maksosuudet sisältävät Naton sääntöjen mukaisesti myös osuuden vuoden 2024 yhteisrahoituksesta. Yhteensä Suomen maksosuudet ovat 27,4 milj. euroa.

Jäsenmaiden tulee osallistua myös ns. DIANA-aloitteen rahoittamiseen. Aloite tähtää Naton suorituskykyjen vahvistamiseen siten, että siviilipuolen teknologisia ratkaisuja hyödynnetään sotilaskäyttöön. Tästä aiheutuviin kustannuksiin ehdotetaan 210 000 euron määrärahaa.

Valtioneuvoston kanslialle ehdotetaan koko valtioneuvoston yhteisiin, Natoon liittyviin tehtäviin ja palveluihin 1,7 milj. euroa sekä 290 000 euroa Suomen Nato-edustuston tietotekniikan hankkimiseen.

Ulkoasiainhallinnolle ehdotetaan n. 1,6 milj. euron lisäystä Nato-liitännäisiin tehtäviin edustusverkossa, mikä vastaa 10 henkilötyövuotta. Suomen Nato-erityisedustuston muuttoon Naton päämajaan ehdotetaan 4,5 milj. euron määrärahaa. Tämä vastaa arvioitua kertakorvausta Suomelle tarjotuista tiloista Naton päämajassa.

Rajavartiolaitokselle ehdotetaan 1,2 milj. euroa Natoon liittymisestä aiheutuviin menoihin.

Puolustusvoimille ehdotetaan 1 milj. euron lisämäärärahaa, jolla laajennettaisiin Nato-käyttöpaikkoja Puolustusvoimien johtamisjärjestelmässä ja kehitettäisiin tietoliikenneyhteyksiä. Puolustusvoimien henkilöstöresursseja ehdotetaan vahvistettavan tässä vaiheessa jäsenyyssprosessia 2,46 milj. eurolla eli 22 uudella tehtävällä. Suurin osa tehtävistä on sellaisia, että niiden avulla vahvistetaan Suomen kansallista edustusta Naton hallintorakenteissa mukaan lukien Nato-edustusto.

Turvallisuusympäristössä tapahtuneen muutoksen ja Nato-jäsenyyden hakemisen myötä myös puolustusministeriön määrärahoja ehdotetaan lisättävän 1,85 milj. euroa. Varoilla perustettaisiin 16 uutta tehtävää, joista 11 liittyisi Nato-jäsenyyden tuomiin tarpeisiin.

Valtiovarainministeriön hallinnonalalle ehdotetaan 15 milj. euron määrärahaa, jolla varauduttaisiin Nato-jäsenyydestä aiheutuviin tiedonhallinta- ja tietojärjestelmäkustannuksiin, turvallisuusvaatimusten edellyttämien toimitilamuutostöiden kustannuksiin sekä muihin jäsenyydestä aiheutuviin ennakoimattomiin ja välttämättömiin menoihin.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle aiheutuviin Nato-valmistelutehtäviin ehdotetaan 260 000 euroa (2 henkilötyövuotta), jotta voitaisiin tukea erityisesti kansallisen tieto- ja viestintäjärjestelmäkokonaisuuden suunnittelua sekä varmistaa tietoliikennejärjestelmien auditointien tehokas toteutus.

Vuokrankorotusten kompensoiminen

Täydentävään talousarvioesitykseen sisältyy yhteensä n. 28 milj. euron lisämäärärahat, joilla kompensoitaisiin toimitilojen vuokratustannusten poikkeuksellisen korkeaa nousua v. 2023. Kaikkiaan arvio valtion virastojen vuokratustannusten noususta on n. 53 milj. euroa, kun indeksikorotukseksi arvioidaan 7,5 % (kun ei huomioida erikoistapauksena käsiteltäviä puolustusvoimia, vuokratustannusten nousu on n. 37 milj. euroa). Ehdotus on, että kaikille virastoille korvataan vähintään 50 % arvioidusta 7,5 prosentin vuokrankorotuksesta. Toimitilaintensiivisyyden kasvaessa korvausprosentti kasvaa liukuvasti siten, että kaikkein toimitilaintensiivisimmille virastoille korotus korvataan täysimääräisesti.

Tarkemmin kuvattuna vuokrankorotusten kompensointimalli on seuraava:

— Jos vuokrankorotus on yli 1 % momentin bruttomäärärahoista, korvataan arvioitu (7,5 %) vuokrankorotus täysimääräisesti. Kyse on toimitilaintensiivisistä virastoista, joiden osalta toimitilojen tai muiden toimintamenojen sopeuttaminen olisi käytännössä hankalaa etenkin annetulla aikataululla.

— Jos vuokrankorotus on välillä 0,5 %—1 % momentin bruttomäärärahoista, korvaus muuttuu liukuvasti siten, että arvioidun vuokrankorotuksen ollessa 0,6 % korvataan arvioidusta korotuksesta 60 % ja niin edelleen. Liukuvalla käsittelyllä pyritään kohtelemaan virastoja mahdollisimman tasavertaisesti.

— Jos vuokrankorotus on alle 0,5 % momentin bruttomäärärahoista, arvioidusta vuokrankorotuksesta korvataan 50 %.

— Puolustusvoimille kompensatiota ei tehdä, koska Puolustusvoimien toimintamenoja tarkistetaan kuluttajahintaindeksin toteuman mukaan. Siten tarvetta erilliselle vuokrankorotusten kompensatiolle ei ole.

Valtioneuvoston kanslia

Valtioneuvoston korttelihankkeen valmistelu-, suunnittelu- ja muutostöiden menoihin ehdotetaan 325 000 euroa ja Säätytalon peruskorjauksesta johtuvien suunnittelutöiden ja väistömuutosten menoihin 220 000 euroa. Lisäksi ehdotetaan 1,3 mrd. euron vuokravaltuutta, joka mahdollistaa tekemään hallintosopimuksena vuokrasopimuksen Senaatti-kiinteistöjen kanssa valtioneuvoston ns. korttelihankkeen osalta siten, että sopimuksesta aiheutuu menoja 50 vuoden ajalle arvioituna 1,3 mrd. euroa.

Kestävän kehityksen tieteelliselle asiantuntijapaneelille ehdotetaan 180 000 euroa.

Oikeusministeriön hallinnonala

Seksuaalirikosten ennaltaehkäisyhankkeiden jatkamiseen ja muihin avustuksiin ehdotetaan 900 000 euroa.

Yleiselle edunvalvontatoimelle ehdotetaan 1 milj. euron määrärahalisäystä päämiesmäärän kasvun vuoksi.

Rikosseuraamuslaitokselle ehdotetaan n. 1,5 milj. euroa suljettujen vankiloiden sisätilojen tupakkoinnin kieltoon liittyviin resurssitarpeisiin.

Ulosottolaitokselle ehdotetaan n. 1,1 milj. euroa Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan vuoksi päätettyjen pakotteiden toimeenpanoon.

Sisäministeriön hallinnonala

Sisäministeriölle ehdotetaan 400 000 euron lisäystä hyvinvointialueiden pelastustoimien ohjaukseen. Pelastusopistolle ehdotetaan 510 000 euroa pelastajakoulutuksen lisäämiseen valmistautumiseen. Lisäksi eräisiin avustuksiin ehdotetaan 200 000 euroa pelastustoimen tehtävien tukemiseksi.

EU:n pelastuspalvelumekanismiin kuuluvaan rescEU-varastointihankkeeseen ehdotetaan 59,8 milj. euroa. Hankkeen mukaisilla varastointivalmiuksilla hankitaan EU:n käyttöön mm. suojava-rusteita ja lääkinnällisiä vasta-aineita, joita voidaan käyttää kemiallisten, biologisten, säteily- ja

ydinonnettomuuksien yhteydessä. Vuoteen 2026 jatkuva hanke on arvonlisäveromenoja lukuun ottamatta kokonaan Euroopan komission rahoittama (tulot budjetoidaan momentille 12.26.98).

Viranomaisverkko VIRVE 2.0:n käyttöönottoon ehdotetaan yhteensä n. 1,3 milj. euroa poliisille ja eri pelastusviranomaisille. Lisäksi poliisille ehdotetaan yhteensä n. 3,1 milj. euroa lainsäädäntömuutosten mukaisiin menoihin sekä 1,5 milj. euroa varatutumisen ja valmiuden vahvistamiseen.

Rajavartiolaitokselle ehdotetaan 139 milj. euroa itärajan esteen Prioriteetti 1 -vaiheen rakentamiskustannuksiin.

Ukrainan siviilipuolen materiaaliapuun ehdotetaan 5 milj. euroa Venäjän hyökkäyssodan jatkumisen vuoksi.

Valtiovarainministeriön hallinnonala

Verohallinnolle ehdotetaan kertaluonteisesti yhteensä n. 1,7 milj. euroa kaivosmineraaliveron ja energiayhtiöiden solidaarisuusveron käyttöönottohankkeisiin. Valtiokonttorille ehdotetaan 500 000 euron lisämäärärahaa kunta- ja aluetalouden tietopalvelun lisäkustannuksiin ja Tilastokeskukselle 400 000 euron lisämäärärahaa sote- ja pelastustoimen uudistuksen aiheuttamiin tilastomuutoksiin. Kansalliselle tulorekisterille ehdotetaan 2 milj. euroa käyttövarmuuden turvaamiseen. Rahoitusvakausvirastolle ehdotetaan n. 2,8 milj. euron lisäystä huoltovarmuustilijärjestelmään.

Hyvinvointialueiden rahoituksesta ehdotetaan vähennettävän 1,75 milj. euroa mielenterveys- ja päihdelainsäädännön perusteella lisätystä rahoituksesta. Lisäksi rahoitusta ehdotetaan lisättävän 0,3 milj. euroa vammaispalvelujen kokonaisuudistukseen. Rahoitusta ehdotetaan korjattavan iäkkäiden henkilöiden tehostetun palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon toimintayksiköiden henkilöstömitoituksen voimaantulosäännöksen muutoksesta johtuen seuraavasti: lakisääteisestä tehtävästä aiheutuvaksi rahoitustarpeeksi huomioidaan nyt 71,2 milj. euroa, kun summa oli aiemmin 57 milj. euroa suurempi. Samalla ehdotetaan harkinnanvaraisena lisäyksenä otettavaksi huomioon 57 milj. euroa henkilöstömitoituksen muutokseen valmistautumiseen. Siten henkilöstömitoituksen muutokseen kohdentuva rahoitusosuus säilyisi kokonaisuudessaan talousarvioehdotuksen mukaisella tasolla.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Opetushallituksen perustoiminnan turvaamiseen ehdotetaan n. 1,7 milj. euroa.

Varhaiskasvatuksen opettajien lisäaloituspaikkoihin ehdotetaan 6,3 milj. euroa. Rahoituksella lisätään aloituspaikkoja kertaluonteisesti yhteensä 300.

Neuvontajärjestöille ehdotetaan 500 000 euron lisäystä varautumista koskevaan kansalaisneuvontaan.

Ammatilliseen koulutukseen ehdotetaan 8 milj. euron lisämäärärahaa ja lukiokoulutuksen tehostettuun kielenopetukseen 0,5 milj. euroa ukrainalaisista pakolaisista johtuen.

Kansallisarkiston perustoimintojen varmistamiseen ehdotetaan kertaluonteista 1 milj. euron lisäystä ja Vaasan toimipisteen käytetyimpien aineistojen digitointiin 370 000 euroa.

Alueellisen opintolainahyvityksen kokeilua koskevaa hallituksen esitystä ei anneta, joten talousarvioesityksessä ehdotettu momentti ja sen 6 milj. euron määräraha poistettaisiin.

E-aineistojen kirjastokäytön lainakorvauksiin ehdotetaan 1 milj. euroa.

Erä- ja luontomuseon hankesuunnitteluun ehdotetaan 300 000 euroa.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Ravinnekierrätyksen edistämiseen biokaasutuotannolla ehdotetaan 4 milj. euroa.

Eläinlääkäreiden erikoistumisharjoittelun ja erikoistumiskoulutuksen ohjaukseen ehdotetaan 500 000 euroa.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Matalalentoverkoston perustamiseen ehdotetaan n. 2,3 milj. euroa.

Väyläverkon kehittämishankkeisiin ehdotetaan n. 49 milj. euron määrärahalisäystä, koska jo aiemmin päätettyjen tie- ja ratakankkeiden kustannukset ovat nousseet. Hankkeiden valtuuskorotuksia käsitellään vuoden 2022 neljännessä lisätalousarviossa.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

TE-toimistojen toimintamenoihin ehdotetaan 4,8 milj. euron lisäystä ja kotoutumiskoulutuksiin 21,5 milj. euron lisäystä ukrainalaisten työnhakijoiden palveluiden turvaamiseksi.

Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukemiseen ehdotetaan 7 milj. euron lisäystä, josta 1 milj. euroa kohdentuisi matkailun tukemiseen ja 6 milj. euroa Kalajoen Marinan vierasvenesataman toteuttamiseen.

Ilmastorahasto Oy:n oman pääoman korottamiseen ehdotetaan 100 milj. euron määrärahaa. Kyseessä on vuoden 2022 neljännessä lisätalousarvioesityksessä peruutettavaksi ehdotettavan määrärahan uudelleenbudjetointi.

Business Finland Venture Capital Oy:n pääomittamiseen ehdotetaan 90 milj. euron määrärahaa valtiontukea sisältäviin teollisuus- ja elinkeinopoliittisiin suoriin pääomasijoituksiin.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle ehdotetaan n. 2,7 milj. euron lisärahaa sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallintalainsäädännön kokonaisuudistuksen toimeenpanoon sekä n. 100 000 euron lisäystä munuaistautirekisterin kuluihin. Lisäksi vankiterveydenhuollon yksikölle ehdotetaan 146 000 euroa sisätiloissa tupakoinnin kiellon aiheuttamiin lisääntyviin lääkekustannuksiin.

Säteilyturvakeskukselle ehdotetaan 1 milj. euron lisäystä säteilyvalvonnan turvaamiseen raja-
asemilla yhteistyössä Tullin kanssa sekä 200 000 euron lisäystä pienydinvoimalaitosten (Small
Modular Reactors, SMR) käsittelyyn varautumiseen. Lisäksi ehdotetaan 500 000 euron lisäystä
ydinenergiainsäädännön kokonaisuudistuksen aiheuttamiin kustannuksiin.

Sosiaali- ja terveystalouden lupa- ja valvontaviraston toimintamenoihin ehdotetaan 1,7 milj. euron li-
särahoitusta sosiaali- ja terveydenhuollon uuden valvontalain mukaisen rekisterin (Soteri-hanke)
toteuttamiseksi.

Kohonnutta sähkön hintaa ehdotetaan kompensoitavaksi erillisellä ja väliaikaisella sähkötuella
niille kotitalouksille, jotka eivät pysty hyödyntämään verotuksessa tehtävää sähkövähennystä.
Sähkötukeen ehdotetaan 85 milj. euron rahoitusta. Lisäksi tuen toimeenpanoon ehdotetaan Kan-
saneläkelaitokselle 6 milj. euron lisärahoitusta.

Iäkkäiden henkilöiden tehostetun palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon henkilöstömitoi-
tuksen rahoittamiseksi tehtävää, valtion sairausvakuutuksen menoihin kohdistuvaa säästöä ehdo-
tetaan pienennettäväksi 12 milj. eurolla. Lisäksi valtion osuuteen sairausvakuutuslaista johtuvista
menoista ehdotetaan 5,3 milj. euron lisäystä, koska väliaikaisia koronapoikkeuksia jatkettaisiin
vuodelle 2023 koronatutkimuksen ja -rokottamisen osalta.

Päihteitä käyttävien äitien ja vauvaperheiden palvelujen turvaamiseksi ehdotetaan 3 milj. euron
lisärahoitusta Pidä kiinni -hankkeen toiminnan varmistamiseksi hyvinvointialueiden aloittaessa
toimintansa.

Sosiaalisen luotonantotoiminnan luottopääoman rahoittamiseksi ehdotetaan 9,5 milj. euroa val-
tionavustuksiin hyvinvointialueille.

Ympäristöministeriön hallinnonala

Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin ehdotetaan 1,9 milj. euron lisämäärärahaa Sanginjoen
luonnonsuojelun alueen haltuunottoon ja kunnostustoimenpiteisiin.

Metsien suojeluun ehdotetaan 3 milj. euron lisämäärärahaa.

Ravinteiden kierrätyksen osaamisen edistämiseen ja Saaristomeren maatalouden tietokartan toi-
meenpanoon ehdotetaan 1 milj. euron määrärahaa.

Asuinrakennusten energiatehokkuutta parantavien avustusten myöntövaltuuteen ehdotetaan n. 30
milj. euron lisäystä, joka korottaisi valtuuden tason n. 99 milj. euroon. Lisäksi avustusten käsit-
telytehtävien hoitamiseen ehdotetaan Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuskeskukselle 420 000 eu-
roa.

Käsiteltävänä olevat ja nyt ehdotettavat määrärahojen muutokset pääluokittain, euroa

Pääluokka	Hallituksen esitys talousarvioksi	Täydentävä esitys	Yhteensä
21. Eduskunta	137 076 000	21 000	137 097 000
22. Tasavallan presidentti	39 883 000	-	39 883 000
23. Valtioneuvoston kanslia	232 494 000	7 998 000	240 492 000
24. Ulkoministeriön hallinnonala	1 318 162 000	12 714 000	1 330 876 000
25. Oikeusministeriön hallinnonala	1 076 795 000	15 424 000	1 092 219 000
26. Sisäministeriön hallinnonala	2 274 072 000	216 775 000	2 490 847 000
27. Puolustusministeriön hallinnonala	6 103 425 000	41 473 000	6 144 898 000
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	34 170 824 000	4 323 000	34 175 147 000
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	7 692 652 000	23 381 000	7 716 033 000
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 652 537 000	13 247 000	2 665 784 000
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	3 335 814 000	51 409 000	3 387 223 000
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	3 710 235 000	227 973 000	3 938 208 000
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	15 934 469 000	158 431 000	16 092 900 000
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	336 599 000	20 548 000	357 147 000
36. Valtionvelan korot	1 530 760 000	-	1 530 760 000
Yhteensä	80 545 797 000	793 717 000	81 339 514 000

Käsiteltävänä olevat ja nyt ehdotettavat tuloarvioiden muutokset osastoittain, euroa

Osasto	Hallituksen esitys talousarvioksi	Täydentävä esitys	Yhteensä
11. Verot ja veronluonteiset tulot	64 507 486 000	-36 523 000	64 470 963 000
12. Sekalaiset tulot	6 512 665 000	54 845 000	6 567 510 000
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	1 331 135 000	569 153 000	1 900 288 000
15. Lainat (pl. nettolainanotto ja velanhallinta)	149 948 000	-	149 948 000
Yhteensä (pl. nettolainanotto ja velanhallinta)	72 501 234 000	587 475 000	73 088 709 000
15.03.01 Nettolainanotto ja velanhallinta	8 044 563 000	206 242 000	8 250 805 000
Yhteensä	80 545 797 000	793 717 000	81 339 514 000

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Ansio- ja pääomatuloverot

Momentille arvioidaan kertyvän 23 909 000 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Muutos talousarvioesityksen 23 876 000 000 euroon nähden on 33 000 000 euroa, missä on otettu huomioon lisäyksenä 41 000 000 euroa määräaikaista sähköenergialaskujen perusteella myönnettävää kotitalousvähennystä koskevan vaikutusarvion päivittymisenä ja 2 000 000 euroa antamatta jäävän esityksen laiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhdistelmävähennyksestä verotuksessa taloudellisen vaikutuksen poistamisesta sekä vähennyksenä 8 000 000 euroa lääkehuollon kustannustehokkuuden parantamista koskevan lainsäädännön vaikutuksena ja 2 000 000 euroa taloudellisen työnantajan käsitteen käyttöönottoon liittyvän antamatta jäävän esityksen taloudellisen vaikutuksen poistamisesta.

2023 talousarvio	23 909 000 000
2022 IV lisätalousarvio	1 061 000 000
2022 II lisätalousarvio	211 000 000
2022 talousarvio	10 944 000 000
2021 tilinpäätös	11 342 834 388

02. Yhteisövero

Momentille arvioidaan kertyvän 6 036 000 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 38 000 000 euroa talousarvioesityksen 5 998 000 000 euroon nähden aiheutuu antamatta jäävän esityksen laiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhdistelmävähenneksestä verotuksessa taloudellisen vaikutuksen poistamisesta.

2023 talousarvio	6 036 000 000
2022 II lisätalousarvio	986 000 000
2022 talousarvio	3 831 000 000
2021 tilinpäätös	3 686 272 571

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut*01. Arvonlisävero*

Momentille arvioidaan kertyvän 22 244 000 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Vähennys talousarvioesityksen 22 333 000 000 euroon nähden on 89 000 000 euroa, mistä 81 000 000 euroa aiheutuu sähkön arvonlisäverokannan laskun muuttuneesta vaikutusarviosta ja 8 000 000 euroa henkilökuljetusten arvonlisäverokannan laskun muuttuneesta vaikutusarviosta.

2023 talousarvio	22 244 000 000
2022 talousarvio	21 462 000 000
2021 tilinpäätös	20 152 197 587

03. Apteekkivero

Momentille arvioidaan kertyvän 186 000 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Vähennys 21 000 000 euroa talousarvioesityksen 207 000 000 euroon nähden aiheutuu hallituksen esityksestä, jolla ehdotetaan muutettavaksi sähköisestä lääkemääräyksestä annettua lakia, lääkelakia, sairausvakuutuslakia ja apteekkiverolakia.

Hallitus antaa eduskunnalle täydentävään talousarvioesitykseen liittyvän esityksen lääkehuollon kustannustehokkuuden parantamista koskevaiksi lainsäädännöksi.

2023 talousarvio	186 000 000
2022 talousarvio	204 600 000
2021 tilinpäätös	200 520 793

19. Muut veronluonteiset tulot

10. Sähkö- ja maakaasuverkkomaksut ja Perämeren tuulivoima-alueella perittävä tuulivoimamaksu

Momentille arvioidaan kertyvän 5 230 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Vähennys 300 000 euroa talousarvioesityksen 5 530 000 euroon nähden aiheutuu hallituksen esityksen sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista annetun lain (950/2012) muutoksen peruuntumisesta.

2023 talousarvio	5 230 000
2022 talousarvio	4 963 000
2021 tilinpäätös	4 395 261

11. Rahoitusvakaustalviraston hallintomaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 6 185 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Lisäys talousarvioesityksen 3 408 000 euroon nähden on 2 777 000 euroa, mistä 2 772 000 euroa aiheutuu uuden huoltovarmuustilijärjestelmän ylläpidosta ja 5 000 euroa tarkentuneesta arviosta.

Huoltovarmuustilijärjestelmän ylläpito katetaan veronluonteisilla hallintomaksuilla, jotka perustuvat Rahoitusvakaustalviraston hallintomaksusta annettuun lakiin (1197/2014).

Vastaavat menot on budjetoitu momentille 28.92.03.

2023 talousarvio	6 185 000
2022 IV lisätalousarvio	261 000
2022 talousarvio	3 388 000
2021 tilinpäätös	3 009 837

Osasto 12 SEKALAISET TULOT

24. Ulkoministeriön hallinnonala

99. Ulkoministeriön hallinnonalan tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 13 479 000 euroa.

Selvitysosa: Päättösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Muutos talousarvioesityksen 15 183 000 euroon nähden on 1 704 000 euroa, missä on otettu huomioon vähennyksenä 2 000 000 euron aleneminen viisumien käsittelymaksutuloissa EU:n ja Venäjän välisen viisumien myöntämisen helpottamista koskevan sopimuksen soveltamisen keskeyttämisestä ja Suomen kansallisista rajapäätöksistä johtuen ja lisäyksenä 296 000 euroa YK:lta saatavien palkkausmenokorvausten ja sotilaallisen kriisinhallinnan kurssitoiminnan tulomuutoksista johtuen.

2023 talousarvio	13 479 000
2022 IV lisätalousarvio	-3 386 000
2022 II lisätalousarvio	-9 112 000
2022 talousarvio	24 616 000
2021 tilinpäätös	9 359 066

25. Oikeusministeriön hallinnonala

14. Oikeusapumaksutulot

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 3 911 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon myyntisaamisten poistot.

Momentille nettoutettavista tuloista oikeusavun saajan hävinneen vastapuolen korvaukset oikeudenkäyntikuluista budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Momentti lisätään talousarvioesitykseen.

Oikeusavun palkkioista säädetään oikeusapulaissa (257/2002), laissa valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä (477/2016) ja valtioneuvoston asetuksessa oikeusavun palkkioperusteista (290/2008).

2023 talousarvio	3 911 000
------------------	-----------

99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän nettotuloa 2 750 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon myyntisaamisten poistot.

Kertyviä tuloja saa käyttää oikeusministeriön, Syyttäjälaitoksen, Ulosottolaitoksen, Oikeusrekisterikeskuksen ja Tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksiköiden viivästyskoroista ja niiden tileistä poistoista aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

2023 talousarvio	2 750 000
2022 IV lisätalousarvio	—
2022 talousarvio	3 000 000
2021 tilinpäätös	3 042 032

26. Sisäministeriön hallinnonala

98. EU:lta saatavat tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 96 611 000 euroa.

Momentille tuloutetaan Europan unionin

3) maksut rescEU-CBRN -varastointihankkeeseen.

Selvitysosa: Päätösosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Päätösosan toisen kappaleen kohta 3) lisätään talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen kohdaksi 3).

Lisäys 47 876 000 euroa talousarvioesityksen 48 735 000 euroon nähden aiheutuu rescEU-CBRN -varastointihankkeen tuloista.

EU:n pelastuspalvelumekanismiin (rescEU) CBRN-varastointihankkeesta aiheutuvat menot on budjetoitu momentille 26.01.27.

2023 talousarvio	96 611 000
2022 IV lisätalousarvio	-3 870 000
2022 talousarvio	33 800 000
2021 tilinpäätös	24 599 000

27. Puolustusministeriön hallinnonala

99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 6 719 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan.

Lisäys 3 977 000 euroa talousarvioesityksen 2 742 000 euroon nähden aiheutuu pääosin FMS-korkotulojen tarkentumisesta sekä sotilaallisen kriisinhallinnan operaatioiden tulojen valuuttakurssimuutoksista ja kurssitoiminnan tarkentuneista kurssimaksuista.

2023 talousarvio	6 719 000
2022 IV lisätalousarvio	1 615 000
2022 talousarvio	2 717 000
2021 tilinpäätös	3 698 649

28. Valtiovarainministeriön hallinnonala

50. Siirto valtion eläkerahastosta

Momentille arvioidaan kertyvän 2 125 515 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 7 396 000 euroa talousarvioesityksen 2 118 119 000 euroon nähden aiheutuu indeksitarkistuksen vaikutuksesta.

2023 talousarvio	2 125 515 000
2022 IV lisätalousarvio	-12 000 000
2022 talousarvio	1 997 618 000
2021 tilinpäätös	1 940 950 705

51. Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen hyvitykset

Momentille arvioidaan kertyvän 324 471 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 322 540 000 euroon nähden on 1 931 000 euroa, mistä 1 106 000 euroa aiheutuu indeksitarkistuksen vaikutuksesta ja 825 000 euroa valtion ja Kevan välisen korvausliikenteen kertasuorittamisesta aiheutuvan arvion tarkentumisesta.

2023 talousarvio	324 471 000
2022 talousarvio	291 139 000
2021 tilinpäätös	265 133 934

99. Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 18 500 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen.

Vähennys 6 700 000 euroa talousarvioesityksen 25 200 000 euroon nähden aiheutuu myönne-
tyistä takauksista saatujen maksujen alenemisesta.

2023 talousarvio	18 500 000
2022 II lisätalousarvio	55 000 000
2022 talousarvio	30 000 000
2021 tilinpäätös	39 099 320

31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala*10. Hallinnonalan virastojen tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 1 500 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen.

Vähennys 2 000 000 euroa talousarvioesityksen 3 500 000 euroon nähden aiheutuu siitä, ettei
vuonna 2023 ole tarvetta toteuttaa omaisuuden lunastuksia Väylävirastolta.

2023 talousarvio	1 500 000
2022 II lisätalousarvio	6 244 000
2022 talousarvio	7 750 000
2021 tilinpäätös	35 253 093

35. Ympäristöministeriön hallinnonala*99. Ympäristöministeriön hallinnonalan muut tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 964 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan.

Lisäys 158 000 euroa talousarvioesityksen 806 000 euroon nähden aiheutuu yksityishenkilön te-
kemästä lahjoituksesta luonnonsuojeluun. Lahjoitusvaroja voidaan käyttää ympäristökasvatusta
ja -valistusta edistävien valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävien projektiluonteisten hank-
keiden tukemiseen.

Vastaavat menot on budjetoitu momentille 35.01.65.

12.35

21

2023 talousarvio
2022 talousarvio
2021 tilinpäätös

964 000
806 000
1 015 200

Osasto 13

KORKOTULOT, OSAKKEIDEN MYYNTITULOT JA VOITON TULOUTUKSET

01. Korkotulot

09. Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen ja valtion muille eläkelaitoksille maksamien ennakoiden korkotulot

Momentille arvioidaan kertyvän 19 194 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Vähennys 4 847 000 euroa talousarvioesityksen 24 041 000 euroon nähden aiheutuu arvion tarkentumisesta.

Vastaavat menot on budjetoitu momentille 28.50.95.

2023 talousarvio	19 194 000
2022 talousarvio	21 848 000
2021 tilinpäätös	20 017 917

03. Osinkotulot ja osakkeiden myyntitulot

01. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 597 000 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Lisäys 574 000 000 euroa talousarvioesityksen 1 023 000 000 euroon nähden aiheutuu omaisuustulojen tuloutuksen siirtämisestä vuoteen 2023.

2023 talousarvio	1 597 000 000
2022 IV lisätalousarvio	-974 000 000
2022 talousarvio	2 409 000 000
2021 tilinpäätös	2 074 869 120

Osasto 15 LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

01. Nettolainanotto ja velanhallinta

Momentille merkitään nettotuloa 8 250 805 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 206 242 000 euroa talousarvioesityksen 8 044 563 000 euroon nähden aiheutuu tässä täydentävässä esityksessä ehdotetuista tuloarvioiden ja määrärahojen muutoksista.

2023 talousarvio	8 250 805 000
2022 IV lisätalousarvio	-256 145 000
2022 III lisätalousarvio	10 000 000 000
2022 II lisätalousarvio	1 266 663 000
2022 I lisätalousarvio	594 041 000
2022 talousarvio	7 039 766 000
2021 tilinpäätös	4 307 064 736

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 21 EDUSKUNTA

40. Valtiontalouden tarkastusvirasto

01. Valtiontalouden tarkastusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 17 062 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Lisäys 21 000 euroa talousarvioesityksen 17 041 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	17 062 000
2022 II lisätalousarvio	500 000
2022 talousarvio	16 551 000
2021 tilinpäätös	16 551 000

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

01. Hallinto

01. Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 153 189 000 euroa.

Valtuus

Valtioneuvoston kanslia oikeutetaan tekemään vuokrasopimus valtioneuvoston korttelit 1 ja 2 -hankkeen tiloista siten, että siitä aiheutuu menoja vuonna 2026 ja sen jälkeen enintään 1 300 000 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen ja päätösosan valtuuskohta lisätään talousarvioesityksen momentin päätösosan valtuuskohdaksi.

Lisäys talousarvioesityksen 145 191 000 euroon nähden on 7 998 000 euroa, mistä 1 990 000 euroa aiheutuu Nato-jäsenyyden kustannusvaikutuksista, 325 000 euroa Korttelihankkeen suunnittelu- ja muutostöistä, 220 000 euroa Säätytalon suunnittelutöistä ja väistömuutoista, 180 000 euroa kestävä kehityksen tieteellisen asiantuntijapaneelin perustamisesta, 2 335 000 euroa siirrosta momentilta 28.70.20 pilvipalveluiden perustan rakentamiseen (Yhdessä-hanke) ja 2 948 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta.

Valtioneuvoston kanslialle myönnetään valtuus tehdä vuokrasopimus valtioneuvoston kortteileiden 1 ja 2 tiloista. Sopimuksesta aiheutuva sitoumus 50 vuoden ajalle arvioituna on 1 300 000 000 euroa. Tilat otetaan käyttöön vaiheittain vuosina 2026—2029, jonka aikana sopimuksesta aiheutuu vuokratulua arviolta yhteensä 50 000 000 euroa. Toimitilojen kokonaisvuokra on arviolta 26 500 000 euroa vuodessa hankkeen valmistumisen jälkeen vuodesta 2030 eteenpäin. Sopimuksesta aiheutuva lisämääräraharave on arviolta 9 000 000 euroa vuodessa. Vuokrasopimus olisi toistaiseksi voimassa oleva ja sopimuksen irtisanomisaika on 12 kk. Jos irtisanominen tapahtuisi aikana, jolloin vuokrassa on vielä erityisrakentamisen jäännösarvoa, lankeaisi sen osuus heti maksettavaksi.

2023 talousarvio	153 189 000
2022 IV lisätalousarvio	400 000
2022 II lisätalousarvio	11 707 000
2022 talousarvio	133 081 000
2021 tilinpäätös	137 816 000

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ulkoasiainhallinto

01. *Ulkoasiainhallinnon toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 258 506 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 256 089 000 euroon nähden on 2 417 000 euroa, mistä 1 571 000 euroa aiheutuu ulkoasiainhallinnon lisäresursoinnista Suomen Nato-jäsenyyden johdosta, 179 000 euroa siirrosta momentilta 29.01.21 Suomen Lontoon-suurlähetystössä toimivan opetusalan erityisasiantuntijan palkkaus- ja muihin menoihin, 656 000 euroa ulkomaan kiinteistöjen vuokra-kompensaatiosta ja 11 000 euroa vuokrankorotuksen kompensaatiosta.

2023 talousarvio	258 506 000
2022 IV lisätalousarvio	2 440 000
2022 II lisätalousarvio	2 415 000
2022 talousarvio	262 367 000
2021 tilinpäätös	251 655 000

74. *Talonrakennukset* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 12 500 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 4 500 000 euroa talousarvioesityksen 8 000 000 euroon nähden aiheutuu Suomen erityisedustuston Natossa muuton Naton päämajaan aiheuttamista tilakustannuksista.

2023 talousarvio	12 500 000
2022 talousarvio	11 300 000
2021 tilinpäätös	17 485 000

10. Kriisinhallinta

20. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (arviomääräraha)

Käyttösuunnitelma (euroa)

01.	EU:n taisteluosastojen koulutus- ja valmiusmenot	4 648 000
04.	Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	5 242 000
05.	Yhteiset menot	6 854 000
09.	Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, kansallisesta kriisinhallinnan veteraanikortista aiheutuviin menoihin, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin	1 289 000
11.	EUTM/Somalian koulutusoperaation menot	1 460 000
14.	Libanonin kriisinhallintaoperaation menot	17 830 000
15.	EUTM/Malin koulutusoperaation menot	1 528 000
16.	Malin YK-operaation menot (MINUSMA)	1 287 000
18.	Irakin koulutusoperaation menot	7 504 000
23.	Naton Irakin koulutusoperaation menot	739 000
24.	EUNAVFOR MED, Irini-operaation menot	1 596 000
25.	EUTM/Mosambikin koulutusoperaation menot	703 000
Yhteensä		50 680 000

Selvitysosa: Päätösoosan käyttösuunnitelma korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan käyttösuunnitelman.

Muutokset käyttösuunnitelmaan (euroa)

01.	EU:n taisteluosastojen koulutus- ja valmiusmenot	+4 648 000
04.	Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	+3 062 000
05.	Yhteiset menot	+285 000
09.	Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, kansallisesta kriisinhallinnan veteraanikortista aiheutuviin menoihin, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin	-9 171 000
11.	EUTM/Somalian koulutusoperaation menot	+226 000
14.	Libanonin kriisinhallintaoperaation menot	+700 000
15.	EUTM/Malin koulutusoperaation menot	+123 000
18.	Irakin koulutusoperaation menot	+131 000
23.	Naton Irakin koulutusoperaation menot	-36 000
24.	EUNAVFOR MED, Irini-operaation menot	-75 000
25.	EUTM/Mosambikin koulutusoperaation menot	+107 000
Yhteensä		-

Talousarvioesitykseen nähden käyttösuunnitelmaan on lisätty kohta 01. EU:n taisteluosastojen koulutus- ja valmiusmenot, jolle on osoitettu 4 648 000 euroa Merivoimille vuodeksi 2024 määrätyn EUBG-valmiusvuoron koulutusvaiheen menoihin. Käyttösuunnitelmakohtaan 04. lisäys aiheutuu operaation vahventamisesta 21 sotilaasta 64 sotilaaseen ja käyttösuunnitelmakohtaan 05. lisäys aiheutuu rotaatiokoulutusmenojen kasvusta Kosovon operaation vahventuessa sekä matkavaatevaraston laajennuksen vuokramenoista. Käyttösuunnitelman muut lisäykset ja vähennykset

johtuvat operaatioiden suunnitteluperusteiden, erityisesti palkkauskustannusten, tarkentumisesta. Vastaava vähennys on tehty käyttösuunnitelmakohtaan 09.

2023 talousarvio	50 680 000
2022 IV lisätalousarvio	—
2022 II lisätalousarvio	-2 500 000
2022 talousarvio	53 080 000
2021 tilinpäätös	34 707 327

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 713 012 000 euroa.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Monenkeskinen kehitysyhteistyö	219 211 000
2.	Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö ¹⁾	196 404 000
3.	Euroopan kehitysrahasto	28 691 000
4.	Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	58 111 000
5.	Humanitaarinen apu	92 000 000
6.	Kehitysyhteistyön suunnittelu- ja tukitoiminnot	5 695 000
7.	Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus	2 050 000
8.	Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle ja kehitysyhteistyötiedotukselle	87 950 000
9.	Korkotuki-instrumentti	22 900 000
Yhteensä		713 012 000

¹⁾ Sisältää ministeriön ja Euroopan komission välisten yhteistoimintahankkeiden menoja yhteensä 2 871 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen ja päätösosan käyttösuunnitelma korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan käyttösuunnitelman.

Vähennys 200 000 euroa talousarvioesityksen 713 212 000 euroon nähden on siirtoa momentille 35.10.66 kehitysmaiden edustajien osallistumisen tukemisesta kansainvälisten ympäristösopimusten ja -prosessien kokouksiin ja on kohdennettu käyttösuunnitelmakohtaan 4.

Käyttösuunnitelmakohdasta 1. on siirretty 3 700 000 euroa käyttösuunnitelmakohtaan 2. Ukrainan lahjamuotoiseen apuun. Lisäksi käyttösuunnitelmakohdasta 2. on poistettu varautuminen Finnfundin toteuttaman erityisriskirahoituksen tappioiden korvaamiseen 1 500 000 eurolla, sillä kyseisiä tappioita ei ole tulossa ulkoministeriön maksettavaksi vuonna 2023.

Muutokset käyttösuunnitelmaan (euroa)

1.	Monenkeskinen kehitysyhteistyö	-3 700 000
2.	Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö	+3 700 000
4.	Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	-200 000
Yhteensä		-200 000

2023 talousarvio	713 012 000
2022 IV lisätalousarvio	-1 099 000
2022 II lisätalousarvio	68 759 000
2022 talousarvio	706 845 000
2021 tilinpäätös	770 259 000

90. Ulkoministeriön hallinnonalan muut menot

66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 110 110 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Muutos talousarvioesityksen 104 113 000 euroon nähden on 5 997 000 euroa, missä on otettu huomioon lisäyksenä 4 180 000 euroa Suomen maksuosuutena Naton siviilibudjettiin (Civil Budget) ja 2 017 000 euroa valuuttakurssimuutoksista johtuen sekä vähennyksenä 200 000 euroa siirtona momentille 35.10.66 Maailmanpankin Global Gas Flaring Reduction (GGFR) -kumppanuuteen.

2023 talousarvio	110 110 000
2022 talousarvio	98 463 000
2021 tilinpäätös	92 145 000

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ministeriö ja hallinto

01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 449 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 23 284 000 euroon nähden on 165 000 euroa, mistä 160 000 euroa aiheutuu talousosaamisen toiminnon siirrosta momentilta 25.10.04 ja 5 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	23 449 000
2022 IV lisätalousarvio	40 000
2022 II lisätalousarvio	784 000
2022 talousarvio	24 823 000
2021 tilinpäätös	24 817 000

03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 218 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 26 000 euroa talousarvioesityksen 13 192 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	13 218 000
2022 II lisätalousarvio	513 000
2022 talousarvio	11 733 000
2021 tilinpäätös	10 905 000

05. Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 10 179 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 11 000 euroa talousarvioesityksen 10 168 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	10 179 000
2022 IV lisätalousarvio	75 000
2022 II lisätalousarvio	330 000
2022 talousarvio	9 788 000
2021 tilinpäätös	8 792 000

21. Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 24 951 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

3) momentin kahden vuoden käyttöaikana enintään 20 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän, myös virkaan nimitettyjen virkamiesten, palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin tuottavuustoimien edistämiseksi.

Määrärahasta on varattu 500 000 euroa väliaikaisiin lisävoimavaroihin tuomioistuinlaitokselle ympäristölupien käsittelyyn (RRF pilari1) osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa. Määrärahaa saa käyttää momentin kahden vuoden käyttöaikana enintään 20 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän, myös virkaan nimitettyjen virkamiesten, palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Päätösosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen, päätösosan toisen kappaleen kohta 3) korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen kohdan 3) ja päätösosan kolmas kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan kolmannen kappaleen.

Lisäys 1 368 000 euroa talousarvioesityksen 23 583 000 euroon nähden on siirtoa momentilta 28.70.20 pilvi- ja sovelluspalvelun kehittämiseen.

2023 talousarvio	24 951 000
2022 IV lisätalousarvio	—
2022 II lisätalousarvio	2 215 000
2022 talousarvio	7 562 000
2021 tilinpäätös	3 395 000

50. Avustukset (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 12 643 000 euroa.

Käyttösuunnitelma (1 000 euroa)

Avustukset rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville yhteisöille (enintään)	5 425
Avustukset saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen (enintään)	4 473
Muut avustukset ja avustushankkeiden vaikutuksen arviointi (enintään)	2 745
Yhteensä	12 643

Selvitysosa: Päätösosan kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen ja päätösosan käyttösuunnitelma korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan käyttösuunnitelman.

Lisäys talousarvioesityksen 11 692 000 euroon nähden on 951 000 euroa, mistä 900 000 euroa aiheutuu seksuaalirikosten ennaltaehkäisyhankkeiden jatkosta ja muista avustuksista ja 51 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	12 643 000
2022 II lisätalousarvio	107 000
2022 talousarvio	13 718 000
2021 tilinpäätös	14 179 066

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu*01. Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 9 178 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 83 000 euroa talousarvioesityksen 9 095 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	9 178 000
2022 II lisätalousarvio	110 000
2022 talousarvio	8 961 000
2021 tilinpäätös	8 970 000

02. Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 11 828 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Muutos talousarvioesityksen 14 782 000 euroon nähden on 2 954 000 euroa, missä on otettu huomioon vähennyksenä 2 000 000 euroa siirtana momentille 25.10.03 HAIPA-järjestelmän kehittämiseen ja 1 000 000 euroa turvapaikanhakijoiden oikeusturvaan ja perheen yhdistämiseen (maahanmuuttokokonaisuus) sekä lisäyksenä 46 000 euroa vuokrakorotuksen kompensatioon.

2023 talousarvio	11 828 000
2022 II lisätalousarvio	1 154 000
2022 talousarvio	13 052 000
2021 tilinpäätös	13 481 000

03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 296 612 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 292 594 000 euroon nähden on 4 018 000 euroa, mistä 2 000 000 euroa on siirtoa momentilta 25.10.02 HAIPA-järjestelmän kehittämiseen ja 2 018 000 euroa aiheutuu vuokrakorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	296 612 000
2022 IV lisätalousarvio	-280 000
2022 II lisätalousarvio	9 675 000
2022 talousarvio	281 327 000
2021 tilinpäätös	296 092 000

04. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 89 322 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetussa laissa (477/2016) ja talous- ja velkaneuvonnasta annetussa laissa (813/2017) tarkoitettujen oikeusapu- ja edunvalvontapalveluiden ja talous- ja velkaneuvontapalveluiden ostamisesta valtiolle aiheutuviin menojen maksamiseen sekä kuluttajariitalautakunnasta annetussa laissa (8/2007) tarkoitettujen menojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetun lain 18 §:ssä tarkoitettuja yleisen edunvalvonnan päämiehen varoista perittäviä palkkioita ja korvauksia, oikeusapulain mukaisia oikeusapumaksuja ja korvauksia eikä valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetun lain 10 §:ssä tarkoitettuja korvauksia oikeusapupalveluista.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Muutos talousarvioesityksen 84 377 000 euroon nähden on 4 945 000 euroa, missä on otettu huomioon lisäyksenä 3 911 000 euroa oikeusapumaksutulojen budjetointitavan muutoksena, 1 000 000 euroa yleisen edunvalvonnan päämiesmäärän kasvusta ja 194 000 euroa vuokrakorotuksen kompensatiosta sekä vähennyksenä 160 000 euroa siirtana momentille 25.01.01 talousosaamisen resursointiin.

2023 talousarvio	89 322 000
2022 II lisätalousarvio	1 082 000
2022 talousarvio	83 344 000
2021 tilinpäätös	83 514 000

20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 109 193 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 107 395 000 euroon nähden on 1 798 000 euroa, mistä 1 106 000 euroa aiheutuu pakotetoimien lisääntymisestä, 385 000 euroa ulosoton suojaosan korottamisesta ja 307 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	109 193 000
2022 II lisätalousarvio	1 985 000
2022 talousarvio	106 966 000
2021 tilinpäätös	111 741 000

30. Syyttäjät

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 57 057 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 56 812 000 euroon nähden on 245 000 euroa, mistä 110 000 euroa aiheutuu henkilöstövoimavarasirrosta momentilta 25.40.01 ja 135 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	57 057 000
2022 IV lisätalousarvio	280 000
2022 II lisätalousarvio	1 167 000
2022 talousarvio	55 130 000
2021 tilinpäätös	57 320 000

40. Rangaistusten täytäntöönpano

01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 245 400 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Muutos talousarvioesityksen 240 632 000 euroon nähden on 4 768 000 euroa, missä on otettu huomioon vähennyksenä 110 000 euroa henkilöstövoimavarasiirrosta momentille 25.30.01 sekä lisäyksenä 1 546 000 euroa tupakoinnin kiellosta suljettujen vankiloiden sisätiloissa ja 3 332 000 euroa vuokrakorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	245 400 000
2022 IV lisätalousarvio	1 572 000
2022 II lisätalousarvio	5 102 000
2022 talousarvio	233 651 000
2021 tilinpäätös	248 064 000

74. Avolaitostyöt (siirtomääräraha 3 v)

Määrärahaa saa käyttää momentin kolmen vuoden käyttöaikana enintään 15 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan neljännen kappaleen.

2023 talousarvio	4 700 000
2022 IV lisätalousarvio	—
2022 talousarvio	4 700 000
2021 tilinpäätös	4 700 000

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

01. Sisäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 17 518 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Lisäys talousarvioesityksen 16 917 000 euroon nähden on 601 000 euroa, mistä 136 000 euroa aiheutuu rahoituksesta työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan mobiiliapplikaation tietoisuuden levittäminen -hankkeeseen ja sovelluksen ylläpitoon, 65 000 euroa hankeasiantuntijasta rescEU, CBRN-varastointihankkeeseen ja 400 000 euroa hyvinvointialueiden pelastustoimien ohjauksen resursoinnin vahvistamisesta.

2023 talousarvio	17 518 000
2022 IV lisätalousarvio	410 000
2022 II lisätalousarvio	1 338 000
2022 talousarvio	16 274 000
2021 tilinpäätös	16 256 000

04. Kriisinhallintakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 320 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 5 000 euroa talousarvioesityksen 2 315 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	2 320 000
2022 II lisätalousarvio	18 000
2022 talousarvio	2 304 000
2021 tilinpäätös	2 212 000

27. EU:n pelastuspalvelumekanismi CBRN-varastointi (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 59 845 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) henkilösuojainten, mittauskaluston ja tukivälineistön sekä muiden tarpeellisten laitteiden ja tarvikkeiden hankintaan, varastointiin ja ylläpitoon ja logistiikkaan
- 2) lääkkeiden ja rokotteiden hankintaan, varastointiin ja ylläpitoon
- 3) hankkeessa toteutettaviin harjoituksiin ja valmiuden kehittämiseen ja ylläpitoon
- 4) hankkeen toimeenpanosta aiheutuviin tehtäviin ja näihin tehtäviin kohdennettavan enintään 10 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkauksiin vuonna 2023 sekä hankkeen toteuttamisesta ja toimeenpanosta aiheutuviin muihin kulutusmenoihin
- 5) hankkeen toimeenpanosta aiheutuvia menoja vastaavien määrärahojen siirtämiseen, josta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle noin 42 872 000 euroa, sosiaali- ja terveysministeriölle noin 236 000 euroa ja Säteilyturvakeskukselle noin 114 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää hankkeesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen Huoltovarmuuskeskukselle. Momentilta voidaan maksaa myös ennakkomaksuja. Niiden osalta määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Määrärahaa saa käyttää edellyttäen, että Euroopan komissio on hyväksynyt Suomen EU:n pelastuspalvelumekanismiin kuuluvan unionin tasoisen rescEU-varastointihankkeen kemiallisten, biologisten, säteily- ja ydinuhkien (Chemical Biological Radiological Nuclear) varalle.

Hakemusneuvottelujen lähtökohtana on, että komissio rahoittaa arvonlisäveromenoja lukuun ottamatta 80 % hankkeen kustannuksista hankkeen aikana ja 20 % hyväksytyin loppuraportin jälkeen.

Selvitysosa: Momentti lisätään talousarvioesitykseen.

Suomi on sisäministeriön johdolla valmistellut hakemuksen EU:n pelastuspalvelumekanismiin kuuluvan unionin tasoisen rescEU-CBRN -valmiuden ja varastointikapasiteetin kehittämiseen ja ylläpitämiseen yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL), Huoltovarmuuskeskuksen (HVK) ja Säteilyturvakeskuksen (STUK) kanssa. Suomen hakemat rescEU-valmiudet tehostavat koko Euroopan unionin strategista varautumista ja valmiutta vastata CBRN-uhkiin, erityisesti Pohjois-Euroopan ja Itämeren alueella. CBRN-varastointivalmiuksien tärkeimpänä tehtävänä on tarjota CBRN-vastatoimia (suojaruusteet ja lääkinnälliset vasta-aineet), joita voidaan käyttää kemiallisten, biologisten, säteily- ja ydinonnettomuuksien yhteydessä. CBRN-varastointi kokonaisuus sisältää CBRN-suojaruusteita, mittalaitteita, tukivälineistöä sekä CBRN lääkkeitä ja rokotteita.

Hankkeen kokonaiskustannukset ovat 161 milj. euroa ja hankkeen suunniteltu kesto 1.1.2023—30.9.2026. Suomen strategisena tavoitteena on jatkaa muodostettavan kapasiteetin ylläpitoa myös tämän ajanjakson jälkeen, mikäli komission määrärahakokonaisuudet tulevilla kausilla sen mahdollistavat. Muodostettavan kapasiteetin lähtövalmius on 12 tuntia avuntarjouksen hyväksymisestä. Kapasiteetin ensimmäisten osien on suunniteltu olevan hälytysvalmiudessa vuoden 2024 alusta.

Hankkeen tulot on budjetoitu momentille 12.26.98.

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Sisäministeriö	360
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos	42 872
Sosiaali- ja terveysministeriö	236
Säteilyturvakeskus	114
Huoltovarmuuskeskus	16 263
Yhteensä	59 845

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2023 talousarvio 59 845 000

50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 480 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 200 000 euroa talousarvioesityksen 280 000 euroon nähden aiheutuu pelastustoimen avustuksesta Suomen Lentopelastusseuralle.

2023 talousarvio	480 000
2022 talousarvio	580 000
2021 tilinpäätös	1 951 000

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 862 966 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 854 320 000 euroon nähden on 8 646 000 euroa, mistä 1 500 000 euroa aiheutuu poliisin valmiudesta ja varautumisesta, 1 000 000 euroa VIRVE 2.0:n käyttöönnotosta, 1 377 000 euroa SIS-asetusmuutoksen kehyksen mukaisesta lisäyksestä, 1 210 000 euroa ajokorttilain uudistuksen taloudellisista vaikutuksista, 280 000 euroa terroristisen verkkosisällön leviämisen estämisen taloudellisista vaikutuksista, 191 000 euroa vaarallisten aineiden kuljetusta koskevan hallituksen esityksen taloudellisista vaikutuksista ja 3 088 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	862 966 000
2022 IV lisätalousarvio	5 557 000
2022 II lisätalousarvio	17 109 000
2022 talousarvio	806 318 000
2021 tilinpäätös	838 534 000

02. Suojelupoliisin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 45 412 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Lisäys 218 000 euroa talousarvioesityksen 45 194 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	45 412 000
2022 II lisätalousarvio	5 998 000
2022 talousarvio	40 821 000
2021 tilinpäätös	43 895 000

20. Maasta poistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuvat menot (siirtomääräraha 2 v)

Määrärahaa saa käyttää:

1) maasta poistettavien henkilöiden maasta poistamiskuljetuksista aiheutuviin menoihin

7) EU:n sisäasioiden rahastoista rahoitettavien maasta poistamistoiminnan kehittämishankkeiden enintään neljää henkilötövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenoihin vuonna 2023.

Selvitysosa: Päätösosan kappaleen kohta 1) korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen kohdan 1) ja päätösosan kappaleen kohta 7) lisätään talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen kohdaksi 7).

2023 talousarvio	7 668 000
2022 IV lisätalousarvio	-5 000 000
2022 talousarvio	7 608 000
2021 tilinpäätös	3 608 000

20. Rajavartiolaitos

01. Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 305 044 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 303 023 000 euroon nähden on 2 021 000 euroa, mistä 200 000 euroa aiheutuu NATO:on liittymisen henkilöstömenoista, 1 000 000 euroa muista NATO:on liittymisen kustannuksista ja 821 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	305 044 000
2022 IV lisätalousarvio	1 110 000
2022 II lisätalousarvio	25 169 000
2022 I lisätalousarvio	1 485 000
2022 talousarvio	274 752 000
2021 tilinpäätös	285 033 000

70. Rajavartiolaitoksen investoinnit (siirtomääräraha 5 v)

Momentille myönnetään 325 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

8) Itärajan esteen rakentamiseen liittyvien hankintojen ja palvelujen kustannuksiin.

Selvitysosa: Päätösosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen ja päätösosan toisen kappaleen kohta 8) lisätään talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen kohdaksi 8).

Lisäys 139 000 000 euroa talousarvioesityksen 186 000 000 euroon nähden aiheutuu itärajan esteen Prioriteetti 1 -vaiheen rakentamisen kustannuksista.

Talousarvioesitykseen nähden momentin nimike on muutettu.

2023 talousarvio	325 000 000
2022 IV lisätalousarvio	6 000 000
2022 II lisätalousarvio	—
2022 I lisätalousarvio	—
2022 talousarvio	5 000 000
2021 tilinpäätös	191 019 000

30. Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta

01. Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 507 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 140 000 euroa talousarvioesityksen 4 367 000 euroon nähden aiheutuu Virve 2.0:n käyttöönotosta.

2023 talousarvio	4 507 000
2022 IV lisätalousarvio	900 000
2022 II lisätalousarvio	716 000
2022 talousarvio	22 620 000
2021 tilinpäätös	19 557 000

02. Häätäkeskuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 70 778 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Lisäys talousarvioesityksen 70 550 000 euroon nähden on 228 000 euroa, mistä 80 000 euroa aiheutuu Virve 2.0:n käyttöönotosta ja 148 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	70 778 000
2022 II lisätalousarvio	3 207 000
2022 talousarvio	66 160 000
2021 tilinpäätös	60 198 000

03. Pelastusopiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 18 026 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 17 109 000 euroon nähden on 917 000 euroa, mistä 510 000 euroa aiheutuu pelastajakoulutettavamäärän lisäyksen valmistelusta, 80 000 euroa pelastajakoulutuksen kohonneista kustannuksista, 60 000 euroa Virve 2.0:n käyttöönotosta ja 267 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	18 026 000
------------------	------------

20. Erityismenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 8 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää siirtomenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Päätösosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen ja päätösosan toinen kappale lisätään talousarvioesityksen momentin päätösosan viimeiseksi kappaleeksi.

Lisäys 5 000 000 euroa talousarvioesityksen 3 000 000 euroon nähden aiheutuu Ukrainan kriisin siviilipuolen materiaaliavusta.

2023 talousarvio	8 000 000
2022 IV lisätalousarvio	—
2022 II lisätalousarvio	5 000 000
2022 talousarvio	3 000 000
2021 tilinpäätös	3 071 841

40. Maahanmuutto

01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 64 975 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Muutos talousarvioesityksen 65 021 000 euroon nähden on 46 000 euroa, missä on otettu huomioon lisäyksenä 611 000 euroa vuokrakorotuksen kompensatiosta ja vähennyksenä 657 000 euroa EES II- ja ETIAS II-hankkeiden EU-rahoituksen varmistumisesta, minkä johdosta päällekkäinen rahoitus on poistettu.

2023 talousarvio	64 975 000
2022 IV lisätalousarvio	1 025 000
2022 II lisätalousarvio	9 394 000
2022 talousarvio	65 367 000
2021 tilinpäätös	70 822 000

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Puolustuspolitiikka ja hallinto

01. Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 17 461 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Turvallisuuskomitean sihteeristön menojen maksamiseen
- 2) ministeriön yhteydessä toimivien neuvottelukuntien ja muiden vastaavien toimielimien menojen maksamiseen
- 3) toimialaan liittyvän tutkimus- ja selvitystoiminnan menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Muutos talousarvioesityksen 16 646 000 euroon nähden on 815 000 euroa, missä on otettu huomioon lisäyksenä 1 850 000 euroa puolustusministeriön henkilö- ja tehtävämäärän lisäämisen kustannuksina johtuen turvallisuusympäristön muutoksesta sekä Suomen hakemasta Nato-jäsenyydestä ja vähennyksenä 1 035 000 euroa siirtona momentille 27.01.66.

2023 talousarvio	17 461 000
2022 IV lisätalousarvio	-84 000
2022 II lisätalousarvio	128 000
2022 talousarvio	16 542 000
2021 tilinpäätös	16 515 000

66. Jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 24 445 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) 23 410 000 euroa Pohjois-Atlantin liiton (North Atlantic Treaty Organisation, NATO) jäsenmaksuihin ja maksuosuuksiin
- 2) Euroopan puolustusviraston (European Defence Agency, EDA) jäsenmaksuun

3) räjähtävän materiaalin turvallisuuteen keskittyvän järjestön (Munitions Safety Information Analysis Center, MSIAC) jäsenmaksuun

4) muiden kansallisten ja kansainvälisten yhteisöjen jäsenmaksujen sekä muiden rahoitusosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa: Momentti lisätään talousarvioesitykseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon välittömät Nato-jäsenyyteen liittyvät maksuosuudet sekä 1 035 000 euroa siirtona momentilta 27.01.01 muita puolustusministeriön maksamia kansallisia ja kansainvälisiä jäsenmaksuja.

Naton sotilasbudjetin maksuosuudessa on otettu huomioon vuoden 2023 maksuosuus ja 25 prosenttia vuoden 2024 maksuosuudesta. Jäsenyyden oletetaan alkavan 1.1.2023.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Nato-jäsenyydestä aiheutuvat kustannukset	23 410 000
— Naton sotilasbudjetti (Military Budget, MC)	20 800 000
— Naton turvallisuusinvestointiohjelma (NATO Security Investment Programme, NSIP)	2 400 000
— Naton DIANA-aloite (Defence Innovation Accelerator for the North Atlantic)	210 000
Euroopan puolustusvirasto (European Defence Agency EDA)	785 000
Räjähtävän materiaalin turvallisuusjärjestö (Munitions Safety Information Analysis Center)	88 000
Muut jäsenmaksut	162 000
Muut rahoitusosuudet	-
Yhteensä	24 445 000
2023 talousarvio	24 445 000
2022 IV lisätalousarvio	30 000 000

10. Sotilaallinen maanpuolustus

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 118 048 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

2) enintään 1 600 000 euroa palvelussuhdeasuntojen vuokraosuuksien maksamiseen Puolustusvoimien toiminnallisiin tarpeisiin perustuen tai puolustusministeriön määräämäksi siirtymäajaksi puolustushallinnon rakennemuutoksen henkilöstöjärjestelyihin liittyvistä syistä tai muihin puolustushallinnon vastaaviin tarpeisiin perustuen.

Valtuus

1) Vuonna 2023 saa tehdä Puolustusvoimien toiminnan edellyttämiä materiaalin ja palvelujen hankintaan liittyviä pitkäaikaisia sopimuksia siten, että niistä saa aiheutua valtion talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2023—2028 enintään 127 255 000 euroa (Vuoden 2023 toimintamenojen tilausvaltuus).

Selvitysosa: Päätösoosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen, päätösoosan toisen kappaleen kohta 2) korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan toisen kappaleen kohdan 2) ja päätösoosan valtuuskohdan kohta 1) korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan valtuuskohdan kohdan 1).

Lisäys talousarvioesityksen 2 097 208 000 euroon nähden on 20 840 000 euroa, mistä 2 460 000 euroa on Suomen hakemasta Nato-jäsenyydestä aiheutuvia henkilöstö- ja tehtävämäärän lisäämisen kustannuksia, 1 000 000 euroa muita Suomen hakeman Nato-jäsenyyden kustannuksia, 11 653 000 euroa vuoden 2022 neljännessä lisätalousarvioesityksessä peruutetun määrärahan uudelleenbudjetointia ja 5 727 000 euroa siirtoa momentilta 27.10.18.

Vuoden 2023 toimintamenojen tilausvaltuuden enimmäismäärän lisääminen 14 561 000 eurolla talousarvioesitykseen nähden johtuu tilausvaltuudella tehtävien sopimusten tarkentumisesta.

Tilausvaltuuteen ehdotettavat muutokset toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Tilausvaltuuden muutosten johdosta valtuustaulukko muuttuu seuraavaksi:

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2023	2024	2025	2026	2027—	Yhteensä vuodesta 2023 lähtien
Vanhat tilausvaltuudet						
Vuoden 2020 toimintamenojen tilausvaltuus	6 192	9 790				15 982
Kunnossapidon kumppanuus 2020 (Millog 2020) -tilausvaltuus	126 092	125 692	125 692	125 692	251 384	754 552
Vuoden 2021 toimintamenojen tilausvaltuus	45 190	12 400	9 205	3 500		70 295
Vuoden 2022 toimintamenojen tilausvaltuus	106 464	41 074	13 122	6 470	2 183	169 313
Vanhat tilausvaltuudet yhteensä	283 938	188 956	148 019	135 662	253 567	1 010 142
Uusi tilausvaltuus						
Vuoden 2023 toimintamenojen tilausvaltuus	50	94 381	19 390	6 229	7 205	127 255
Uusi tilausvaltuus yhteensä	50	94 381	19 390	6 229	7 205	127 255
Valtuudet yhteensä	283 988	283 337	167 409	141 891	260 772	1 137 397
2023 talousarvio						2 118 048 000
2022 IV lisätalousarvio						-12 104 000
2022 II lisätalousarvio						203 521 000
2022 talousarvio						1 961 003 000
2021 tilinpäätös						1 960 070 000

18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)

Momentille myönnetään 1 580 565 000 euroa.

Muihin puolustusmateriaalihankintoihin kuin tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen tai niihin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen määrärahaa saa käyttää enintään 224 662 000 euroa.

Valtuus

2) Laivue 2020 -hanketta koskevia sopimuksia saa tehdä siten, että niistä saa aiheutua vuoden 2018 talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla vuosina 2018—2028 enintään 1 376 510 000 euroa lisättynä valuutta- ja kustannustasomuutoksilla (Laivue 2020 -tilausvaltuus, Laivue 2020).

3) Sotilaallisen maanpuolustuksen suorituskyvyn parantamiseksi Puolustusvoimien materiaaliin kehittämiseen liittyen uusia sopimuksia saa tehdä siten, että niistä saa aiheutua talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2018—2026 enintään 632 502 000 euroa (Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen 2018 -tilausvaltuus PVKEH 2018).

4) Sotilaallisen maanpuolustuksen suorituskyvyn parantamiseksi Puolustusvoimien materiaaliin kehittämiseen liittyen uusia sopimuksia saa tehdä siten, että niistä saa aiheutua talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2021—2027 enintään 859 187 000 euroa (Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen 2021 -tilausvaltuus, PVKEH 2021).

Selvitysosa: Päätösoosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen, päätösoosan toinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan kolmannen kappaleen ja valtuuskohdan kohdat 2)—4) lisätään talousarvioesityksen momentin päätösoosan valtuuskohdan kohdiksi 2)—4), jolloin nykyiset kohdat 2) ja 3) siirtyvät kohdiksi 5) ja 6).

Muutos talousarvioesityksen 1 585 192 000 euroon nähden on 4 627 000 euroa, missä on otettu huomioon lisäyksenä 1 100 000 euroa vuoden 2022 neljännessä lisätalousarvioesityksessä tehdystä PVKEH 2021 -tilausvaltuuden menoajoitusmuutoksesta ja vähennyksenä 5 727 000 euroa siirtona momentille 27.10.01.

Muihin puolustusmateriaalihankintoihin kuin tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen tai niihin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen on talousarvioesityksen 214 142 000 euroon nähden lisäystä 10 520 000 euroa johtuen Puolustusvoimien kehittämisohjelman hankkeiden rahoitussuunnitelmien tarkentumisesta.

PVKEH 2018 -tilausvaltuuden enimmäismäärän vähennyksestä 1 376 510 000 euroa talousarvioesitykseen nähden on uudelleenbudjetoitu Laivue 2020 -tilausvaltuudeksi ja 910 000 euroa on siirretty momentille 27.10.01 käytettäväksi hankkeen henkilöstömenoihin. Muutos selkeyttää Laivue 2020 -hankkeen rahoitusseurantaa. Samalla PVKEH 2018 -tilausvaltuuden maksatusaika on lyhennetty.

Määrärahasta arvioidaan vuonna 2023 käytettävän 1 339 250 000 euroa tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen, 16 653 000 euroa tilausvaltuuksiin liittyvistä indeksi- ja valuutta-

kurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä 224 662 000 euroa muihin puolustusmateriaalihankintoihin.

Tilausvaltuuteen ehdotettavat muutokset toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Tilausvaltuuden muutosten johdosta valtuustaulukko muuttuu seuraavaksi:

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2023	2024	2025	2026	2027—	Yhteensä vuodesta 2023 lähtien
Vanhat tilausvaltuudet						
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2017) -tilausvaltuus	35 287	20 087	32 684			88 058
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2018) -tilausvaltuus	40 900	35 220	29 500	230		105 850
Laivue 2020 -tilausvaltuus	239 270	241 500	172 648	55 395	43 825	752 638
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2020) -tilausvaltuus	7 680	6 970	2 065	4 920	605	22 240
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2021) -tilausvaltuus	233 639	191 451	41 625	32 733	36 000	535 448
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2022) -tilausvaltuus	50 724	110 311	52 070	71 550	53 480	338 135
Puolustuskyvyn parantaminen (PVPAR 2022) -tilausvaltuus	655 700	332 250	290 250	205 250	255 250	1 738 700
Vanhat tilausvaltuudet yhteensä	1 263 200	937 789	620 842	370 078	389 160	3 581 069
Uusi tilausvaltuus						
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2023) -tilausvaltuus	76 050	129 217	83 170	88 720	181 780	558 937
Uusi tilausvaltuus yhteensä	76 050	129 217	83 170	88 720	181 780	558 937
Valtuudet yhteensä	1 339 250	1 067 006	704 012	458 798	570 940	4 140 006
2023 talousarvio						1 580 565 000
2022 IV lisätalousarvio						13 799 000
2022 II lisätalousarvio						455 839 000
2022 talousarvio						819 862 000
2021 tilinpäätös						504 311 000

30. Sotilaallinen kriisinhallinta

20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)

Käyttösuunnitelma (euroa)

01.	Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	5 652 000
03.	Sotilastarkkailijatoiminnan menot	2 742 000
04.	Resolute Support -operaatio, Afganistan	250 000
05.	Irakin koulutusoperaation menot	7 302 000
06.	EUTM/Mosambikin koulutusoperaation menot	373 000
07.	Kriisinhallintaoperaatioiden yhteiset menot	10 010 000
08.	Kriisinhallinnan joukkojen kehittämisohjelma	17 090 000
11.	EUTM/Somalian koulutusoperaation menot	704 000
12.	EUNAVFOR MED Irini, Välimeren operaation menot	297 000
15.	Libanonin kriisinhallintaoperaation menot	11 289 000
16.	EUTM/Malin koulutusoperaation menot	1 367 000
17.	Malin YK-operaation menot (MINUSMA)	548 000
19.	Naton Irakin koulutusoperaation menot (NMI)	504 000
20.	Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin	5 860 000
Yhteensä		63 988 000

Selvitysosa: Päätösosan käyttösuunnitelma korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan käyttösuunnitelman.

Muutokset käyttösuunnitelmaan (euroa)

01.	Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	+4 280 000
03.	Sotilastarkkailijatoiminnan menot	+239 000
04.	Resolute Support -operaatio, Afganistan	-400 000
05.	Irakin koulutusoperaation menot	-59 000
06.	EUTM/Mosambikin koulutusoperaation menot	+55 000
07.	Kriisinhallintaoperaatioiden yhteiset menot	+385 000
08.	Kriisinhallinnan joukkojen kehittämisohjelma	+1 090 000
11.	EUTM/Somalian koulutusoperaation menot	+89 000
15.	Libanonin kriisinhallintaoperaation menot	+315 000
16.	EUTM/Malin koulutusoperaation menot	+217 000
17.	Malin YK - operaation menot (MINUSMA)	+21 000
19.	Naton Irakin koulutusoperaation menot (NMI)	+36 000
20.	Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin	-6 268 000
Yhteensä		-

Muutos talousarvioesitykseen nähden aiheutuu pääosin KFOR-operaation vahvuuden nostosta 21 sotilaasta noin 64 sotilaaseen. Muilta osin muutokset aiheutuvat operaatioiden tarkentuneista suunnitteluperusteista sekä yhteisten menojen määrärahatarpeista.

50

27.30

2023 talousarvio	63 988 000
2022 IV lisätalousarvio	—
2022 II lisätalousarvio	2 905 000
2022 talousarvio	64 273 000
2021 tilinpäätös	58 023 000

Pääloukka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

Valtuus

Valtioneuvosto voi myöntää vastavakuutta vaatimatta valtioneuvoston tai sen määräämissä rajoissa valtiovarainministeriön muutoin päättämin ehdoin enintään 64 220 000 euron suuruisen valtioneuvoston Ukrainalle myönnettävän poikkeuksellisen lainamuotoisen makrotaloudellisen avun puitteissa myönnettävien lainojen ja lainasopimuksissa sovittavien ehtojen vakuudeksi sekä Euroopan unionin talousarvion yhteisen vararahaston vahvistamiseksi.

Selvitysosa: Päätösosa lisätään talousarvioesityksen pääloukan päätösosaksi.

Valtioneuvosto on antanut kirjelmän komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi poikkeuksellisen makrotaloudellisen rahoitusavun myöntämisestä Ukrainalle, yhteisen vararahaston vahvistamisesta jäsenvaltioiden takauksilla ja varauksista eräitä päätöksen n:o 466/2014/EU nojalla taattuja Ukrainaan liittyviä rahoitusvastuita varten sekä päätöksen (EU) 2022/1201 muuttamisesta (Poikkeuksellinen makrotaloudellinen rahoitusapu Ukrainaan) (U 80/2022 vp). Asian pikaisen etenemisen EU-tasolla ja eduskunnan asianmukaisen kannanmuodostuksen turvaamiseksi asiasta annettiin ensin valtioneuvoston selvitys (E 107/2022 vp). Komission ehdotus hyväksyttiin yleisten asioiden neuvostossa 20.9.2022. Euroopan parlamentti hyväksyi ehdotuksen täysistuntoviikollaan 11.—15.9.2022.

Takauksen tarkoituksena on antaa EU:lle mahdollisuus myöntää Ukrainalle 5 miljardia euroa lisää lainamuotoista poikkeuksellista makrotaloudellista rahoitusapua. Uudet makrotaloudellisen rahoitusavun lainat voidaan toteuttaa taloudellisesti vakaalla tavalla ainoastaan, jos jäsenvaltiot myöntävät valtioneuvoston takauksia. Kunkin jäsenvaltion takausmäärät lasketaan suhteessa bruttokansantuloon. EU voi tukeutua takauksiin, jos se tarvitsee niitä joukkovelkakirjojen haltijoille antamiensa takaisinmaksusitoumusten täyttämiseksi siinä laajuudessa kuin se on tarpeen Ukrainan mahdollisesta maksulaiminlyönnistä johtuen. Takaukset lankeaisivat maksettaviksi vain siltä osin kuin Ukrainan maksulaiminlyönnit mahdollisesti ylittäisivät EU:n yhteisessä vararahastossa käytettävissä olevan korvamerkityn varauksen, joka on suuruudeltaan 9 prosenttia koko lainasummasta. Komissio mukaan EU:n talousarvion suojaamiseksi tarvitaan 70 prosentin tappiovaraus. Jäsenvaltioiden takauksilla katetaan jäljelle jäävä 61 prosenttia yhteensä 70 prosentin tappiovarauksesta.

Suomen osuus valtioneuvoston takaussummasta on komission 9.9.2022 toimittaman takauspöytäkirjan mukaan 64 219 329 euroa. Takaukset määräytyvät pro rata -perusteisesti ja takaukset kattavat myös korot ja muut kulut siltä osin kuin niitä ei kateta EU:n talousarviosta. Korot ja muut

kulut sisältyvät takauksen enimmäismäärään. Takaussopimusluonnos ei sisällä mahdollisuutta vaatia ylimääräisiä maksuja sen perusteella, että toinen jäsenvaltio ei ole maksanut omaa osuuttaan.

01. Hallinto

01. Valtiovarainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 35 579 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon siirtyvän omaisuuden väliaikaisesta hallinnasta valtiovarainministeriölle saatavat tulot.

Määrärahasta on varattu 120 000 euroa tehokkaan rahanpesun estämisen valvonnan ja täytönpanon varmistamiseen (RRF pilari2) osana elpymis- ja palautumisohjelmaa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Muutos talousarvioesityksen 34 979 000 euroon nähden on 600 000 euroa, missä on otettu huomioon vähennyksenä 200 000 euroa siirtona momentille 28.01.66 kansainvälisten järjestöjen, kuten Bruegel-instituutin, OECD:n ja EIPA:n jäsenmaksuihin ja lisäyksenä 800 000 euroa siirtona momentilta 30.01.01 Euroopan maatalouden tukirahaston ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston todentamisviranomaistehtävän ja Euroopan kalatalousrahaston tarkastusviranomaistehtävän siirtymisestä maa- ja metsätalousministeriöstä valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminnon tehtäväksi.

2023 talousarvio	35 579 000
2022 IV lisätalousarvio	80 000
2022 II lisätalousarvio	454 000
2022 talousarvio	35 866 000
2021 tilinpäätös	33 824 000

66. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtiovarainministeriön toimialaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien suorittamiseen.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Lisäys 200 000 euroa talousarvioesityksen 1 000 000 euroon nähden on siirtoa momentilta 28.01.01 kansainvälisten järjestöjen, kuten Bruegel-instituutin, OECD:n ja EIPA:n jäsenmaksuihin.

2023 talousarvio	1 200 000
2022 talousarvio	1 000 000
2021 tilinpäätös	1 000 000

10. Verotus ja tulli

01. Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 398 359 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 395 961 000 euroon nähden on 2 398 000 euroa, mistä 1 280 000 euroa aiheutuu kaivosmineraaliveron käyttöönoton investointimenoista, 440 000 euroa solidaarisuusveron käyttöönoton investointimenoista ja 678 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	398 359 000
2022 II lisätalousarvio	6 077 000
2022 talousarvio	404 604 000
2021 tilinpäätös	432 710 000

02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 193 963 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 193 396 000 euroon nähden on 567 000 euroa, mistä 140 000 euroa aiheutuu luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain (1330/2021) Tullille aiheuttamista luumuvalvonnan lisätehtävistä ja 427 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	193 963 000
2022 IV lisätalousarvio	125 000
2022 II lisätalousarvio	5 367 000
2022 talousarvio	187 831 000
2021 tilinpäätös	195 176 000

03. Kansallisen tulorekisterin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 36 808 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 2 060 000 euroa talousarvioesityksen 34 748 000 euroon nähden aiheutuu tulorekisterin käyttövarmuuden turvaaminen -investointihankkeen vuoden 2023 ulkoisista menoista.

Talousarvioesitykseen nähden momentin määrärahalaji on muutettu.

2023 talousarvio	36 808 000
2022 II lisätalousarvio	4 395 000
2022 talousarvio	28 030 000
2021 tilinpäätös	17 875 000

20. Palvelut valtioyhteisölle

01. Valtiokonttorin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 37 809 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Lisäys talousarvioesityksen 37 251 000 euroon nähden on 558 000 euroa, mistä 500 000 euroa aiheutuu kuntatalouden tietopalvelun ennakoitua suuremmista kustannuksista ja 58 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	37 809 000
2022 IV lisätalousarvio	375 000
2022 II lisätalousarvio	535 000
2022 I lisätalousarvio	4 500 000
2022 talousarvio	37 016 000
2021 tilinpäätös	42 392 000

07. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Talousarvioesitykseen nähden momentin määrärahalaji on muutettu.

2023 talousarvio	2 000 000
2022 talousarvio	2 000 000
2021 tilinpäätös	-1 258 591

30. Tilastotoimi, taloudellinen tutkimus ja rekisterihallinto

01. Tilastokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 52 607 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 52 120 000 euroon nähden on 487 000 euroa, mistä 400 000 euroa aiheutuu sote- ja pelastustoimen uudistuksen vaikutuksista tilastotuotantoon ja siihen tehtävistä välttämättömistä muutoksista, joita on siirretty toteutettavaksi vuonna 2023 sekä 87 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	52 607 000
2022 II lisätalousarvio	1 674 000
2022 talousarvio	53 287 000
2021 tilinpäätös	51 062 000

02. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 403 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 14 000 euroa talousarvioesityksen 4 389 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	4 403 000
2022 II lisätalousarvio	279 000
2022 talousarvio	3 853 000
2021 tilinpäätös	3 850 000

03. Digi- ja väestötietoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 68 052 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Lisäys 218 000 euroa talousarvioesityksen 67 834 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	68 052 000
2022 IV lisätalousarvio	650 000
2022 II lisätalousarvio	5 567 000
2022 talousarvio	58 251 000
2021 tilinpäätös	56 366 000

40. Valtion alue- ja paikallishallinto

01. Aluehallintoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 69 511 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 69 180 000 euroon nähden on 331 000 euroa, mistä 100 000 euroa on siirtoa momentilta 33.02.07 aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden yhteisten palveluiden tuottamisen kustannusten kattamiseksi ja 231 000 euroa on vuokrankorotuksen kompensatiota.

2023 talousarvio	69 511 000
2022 IV lisätalousarvio	170 000
2022 II lisätalousarvio	8 191 000
2022 talousarvio	61 782 000
2021 tilinpäätös	65 097 000

03. Palvelurakenteiden ja valtion hallintorakenteiden kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 018 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 500 000 euroa talousarvioesityksen 1 518 000 euroon nähden on siirtoa momentilta 28.70.20 Valtion palvelu- ja toimitilaverkon uudistamishankkeen toteuttamiseen.

2023 talousarvio	2 018 000
2022 IV lisätalousarvio	—
2022 talousarvio	2 718 000
2021 tilinpäätös	220 000

50. Eläkkeet ja korvaukset

15. Eläkkeet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 5 354 542 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Muutos talousarvioesityksen 5 354 108 000 euroon nähden on 434 000 euroa, missä on otettu huomioon lisäyksenä 18 519 000 euroa indeksitarkistuksen vaikutuksesta ja vähennyksenä 18 085 000 euroa valtion ja Kevan välisen korvausliikenteen kertosuorittamisesta aiheutuvan menoarvion tarkentumisesta.

2023 talousarvio	5 354 542 000
2022 IV lisätalousarvio	-30 000 000
2022 talousarvio	5 001 708 000
2021 tilinpäätös	4 859 835 551

16. Ylimääräiset eläkkeet ja muut eläkemenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 049 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 11 000 euroa talousarvioesityksen 3 038 000 euroon nähden aiheutuu indeksitarkistuksen vaikutuksesta.

2023 talousarvio	3 049 000
2022 talousarvio	3 399 000
2021 tilinpäätös	1 910 066

63. Muiden eläkelaitosten vastattavaksi kuuluvat eläkemenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 317 840 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 1 106 000 euroa talousarvioesityksen 316 734 000 euroon nähden aiheutuu indeksitarkistuksen vaikutuksesta.

Vastaavat tulot on budjetoitu momentille 12.28.51.

Momentin suuruinen määrä siirretään katteeksi Kevalle momentilla rahoitettavien eläkkeiden maksamista varten.

2023 talousarvio	317 840 000
2022 talousarvio	291 139 000
2021 tilinpäätös	265 046 967

95. Muiden eläkelaitosten valtion puolesta maksamien eläkemenojen ja valtiolle maksamien ennakoiden korkomenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 19 194 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Vähennys 4 847 000 euroa talousarvioesityksen 24 041 000 euroon nähden aiheutuu arvion tarkentumisesta.

Vastaavat tulot on budjetoitu momentille 13.01.09.

2023 talousarvio	19 194 000
2022 talousarvio	21 848 000
2021 tilinpäätös	19 603 363

70. Valtionhallinnon kehittäminen

01. Julkisen hallinnon ICT:n ohjaus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Määrärahaa saa käyttää:

7) enintään 35 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuviin menoihin vuosittain.

Selvitysosa: Päätösosan kappaleen kohta 7) korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen kohdan 7).

2023 talousarvio	13 933 000
2022 II lisätalousarvio	28 815 000
2022 I lisätalousarvio	-1 170 000
2022 talousarvio	14 700 000
2021 tilinpäätös	15 700 000

06. Eräät Pohjois-Atlantin puolustusliitto NATO:n jäsenyydestä aiheutuvat menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 15 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää NATO-jäsenyydestä aiheutuviin tiedonhallinta- ja tietojärjestelmäkustannuksiin, turvallisuusvaatimusten edellyttämien toimitilamuutostöiden kustannuksiin sekä muihin jäsenyydestä aiheutuviin välttämättömiin menoihin.

Määrärahaa saa käyttää myös henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin ja vakinaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Momentti lisätään talousarvioesitykseen.

Määrärahalla varaudutaan Pohjois-Atlantin puolustusliiton jäsenyydestä aiheutuviin toistaiseksi ennakoimattomiin, mutta välttämättömiin menoihin, joilla varmistetaan, että Suomi täyttää muun muassa jäsenyyden edellyttämät tiedonhallinnan ja tietojen käsittelyn turvallisuutta koskevat vaatimukset.

2023 talousarvio	15 000 000
------------------	------------

20. Tuottavuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 231 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Vähennys talousarvioesityksen 9 800 000 euroon nähden on 8 569 000 euroa, mistä 2 335 000 euroa on siirtoa momentille 23.01.01 pilvipalveluiden käyttöönottoon liittyvästä valtioneuvoston kanslian Yhdessä-hankkeen toteuttamiseen, 1 368 000 euroa on siirtoa momentille 25.01.21 oikeusministeriön pilvi- ja sovelluspalvelun kehittämishankkeen toteuttamiseen, 500 000 euroa on siirtoa momentille 28.40.03 Valtion palvelu- ja toimitilaverkon uudistamishankkeen toteuttamiseen, 1 467 000 euroa on siirtoa momentille 29.40.02 Kansallisarkiston Sähköisen arkistoinnin

kehittäminen -hankkeen toteuttamiseen, 899 000 euroa on siirtoa momentille 35.10.52 Metsähalituksen julkisten hallintotehtävien ARVO -hankkeen toteuttamiseen ja 2 000 000 euroa aiheutuu tasomuutoksesta.

2023 talousarvio	1 231 000
2022 IV lisätalousarvio	-650 000
2022 II lisätalousarvio	23 056 000
2022 talousarvio	35 597 000
2021 tilinpäätös	25 931 000

80. Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle

30. Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 202 494 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 2 428 000 euroa talousarvioesityksen 200 066 000 euroon nähden aiheutuu tässä täydentävässä esityksessä ehdotetuista tuloarvioiden muutoksista.

2023 talousarvio	202 494 000
2022 IV lisätalousarvio	-3 471 000
2022 II lisätalousarvio	-752 000
2022 talousarvio	202 470 000
2021 tilinpäätös	194 916 832

89. Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän rahoitus

31. Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoitus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 20 656 422 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Muutos talousarvioesityksen 20 657 872 000 euroon nähden on 1 450 000 euroa, missä on otettu huomioon vähennyksenä 57 000 000 euroa iäkkäiden henkilöiden tehostetun palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon toimintayksiköiden henkilöstömitoituksen voimaantulosäännöksen muutoksesta ja 1 750 000 euroa mielenterveys- ja päihdelainsäädännön kustannusarvion tarkentumisesta sekä lisäyksenä 300 000 euroa vammaispalvelujen kokonaisuudistuksen kustannusarvion tarkentumisesta ja harkinnanvaraisena lisäyksenä 57 000 000 euroa henkilöstömitoituksen muutokseen valmistautumiseen.

Hallitus antaa eduskunnalle täydentävään talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi ikään-
tyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalouksista annetun
lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.

2023 talousarvio	20 656 422 000
2022 II lisätalousarvio	979 948 000
2022 talousarvio	880 492 000

90. Kuntien tukeminen

30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 751 900 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen
kappaleen.

Lisäys 8 000 000 euroa talousarvioesityksen 2 752 800 000 euroon nähden liittyy vuoden 2022
neljännessä lisätalousarvioesityksessä momentilta 28.90.32 tehtyyn määrärahan peruuttamiseen.
Kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmän rahoitus momentilla 28.90.32 on ollut siirtoa pe-
ruspalvelujen valtionosuudesta, ja sen käyttämätön osa palautetaan peruspalvelujen valtionosuu-
teen.

2023 talousarvio	2 751 900 000
2022 II lisätalousarvio	3 334 000
2022 talousarvio	7 983 466 000
2021 tilinpäätös	7 700 340 026

35. Valtion korvaus kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä (kiin- teä määräraha)

Momentille myönnetään 851 000 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen
kappaleen.

Vähennys 11 000 000 euroa talousarvioesityksen 862 000 000 euroon nähden aiheutuu määräai-
kaisen sähköenergiatulojen perusteella myönnettävän kotitalousvähennyksen vaikutusarvion
tarkentumisesta.

Hallitus on antanut eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi tuloverolain vä-
liaikaisesta muuttamisesta (HE 204/2022 vp).

2023 talousarvio	851 000 000
2022 II lisätalousarvio	101 500 000
2022 talousarvio	2 648 000 000
2021 tilinpäätös	2 361 900 030

91. Työllisyyden ja elinkeinoelämän tukeminen

41. Energiaverotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 82 000 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Vähennys talousarvioesityksen 89 500 000 euroon nähden on 7 500 000 euroa, mistä 5 000 000 euroa aiheutuu energiaintensiivisten yritysten veronpalautusten ennusteen päivityksestä ja 2 500 000 euroa maatalouden energiaveronpalautusten ennusteen päivityksestä. Ennusteiden päivitykset perustuvat vuonna 2022 maksettuihin ja maksettaviin palautuksiin.

2023 talousarvio	82 000 000
2022 II lisätalousarvio	58 000 000
2022 talousarvio	106 000 000
2021 tilinpäätös	231 978 873

80. Lainat ja takaukset sähkön johdannaismarkkinoilla toimiville yhteisöille (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ei myönnetä määrärahaa.

Valtuus

Valtioneuvosto voi myöntää pääsääntöisesti turvaavin vakuuksin tai poikkeuksellisesti vakuutta tai vastavakuutta vaatimatta valtioneuvoston tai sen määräämissä rajoissa valtiovarainministeriön muutoin päättämin ehdoin valtion laina- ja takausohjelmasta velkakirjalainoja tai omavelkaisia takauksia pääomaltaan yhteensä enintään 10,0 mrd. euroa Suomen kannalta keskeisille toimijoille, joilla on omia voimalaitoksia tai omistusosuuksia noin 100 MW sähköntuotantotehon edestä tai yhtiöille joiden toiminnan jatkuminen on yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittistä. Lainoja ja takauksia voidaan myöntää sähkösuojaimien suojaamisessa käytettävien johdannaisopimusten lisääntyneiden vakuusvaatimusten aiheuttaman likviditeettitarpeen turvaamiseksi.

Selvitysosa: Momentti lisätään talousarvioesitykseen.

Euroopan sähkö- ja kaasumarkkinat ovat ajautuneet vuoden 2022 kuluessa poikkeukselliseen tilanteeseen, jossa sekä sähkön ja kaasun markkinahinnat, että tulevaisuuden odotuksia heijastavat johdannaismarkkinahinnat ovat kohonneet merkittävästi. Sähköntuotantoaan johdannaistuotteilla suojaavien toimijoiden vakuusvaateet ja johdannaiskaupan selvitykseen tarvittava käyttöpääomamäärä Nasdaq Commodities -pörssissä on noussut nopeasti poikkeuksellisen korkealle tasolle. Näiden tasojen edelleen kasvaessa on uhkana sähköntuottajien ajautuminen likviditeettikriisiin.

Vakuusvaatimusten suuri kasvu on johtanut kevästä 2022 lähtien johdannaissopimusten sulkeutumiseen, mikä on johtanut markkinavolyymin pientymiseen ja edelleen volatilitietin kasvuun johdannaispörssissä. Toimijat ovat siirtyneet merkittävässä määrin kahdenvälisiin sopimuksiin, mikä voi osaltaan aiheuttaa systeemiriskiä markkinaan, jos vastapuoliriskit realisoituvat. On myös uhka, että likviditeettikriisi johtaa jonkun yhtiön maksukyvyttömyyteen, mikä puolestaan lisää muiden vastuuta markkinapaikalla. Tämä voi johtaa muiden yhtiöiden maksukyvyttömyy-

teen, jonka seurauksena voisi olla riski voimalaitoksien realisoinneista. Jos samanaikaisesti maksuvaikeuksissa on useita yhtiöitä, voimalaitosten omistusta voisi siirtyä realisointitilanteissa ulkomaisiin käsiin. Tämä on Suomen huoltovarmuuden kannalta kriittistä.

Suomen talouden ja yhteiskunnan toiminnan ja huoltovarmuuden kannalta sähkömarkkinoiden toimivuuden varmistaminen kaikissa olosuhteissa on kriittistä. Valtion laina- ja takausohjelman tarkoituksena on varmistaa, että sähkömarkkinoiden toimivuuden kannalta keskeisten toimijoiden likviditeetti ja toimintakyky voidaan turvata tilanteessa, jossa rahoitus- ja vakuusjärjestelyitä ei ole saatavissa markkinoilta.

Johdannaismarkkinoiden erittäin suuresta epävarmuudesta johtuen tulisi varautua nykyisten johdannaishintojen kaksin- tai kolminkertaistumiseen. Laina- ja takausohjelman puitteissa myönnettävien lainojen ja valtioneuvoston pääoman määrä olisi yhteensä enintään 10,0 mrd. euroa. Valtioneuvoston pääomamääräisen vastuun lisäksi takaus kattaisi taattavien lainojen velkakirjaehtojen mukaisen koron, viivästyskoron sekä lainaehtojen mukaiset muut maksut ja perimiskulut. Valtioneuvoston voitaisiin myöntää Suomessa toimiluvan omaavien rahoituslaitosten myöntämille lainoille. Laina- ja takausohjelma olisi voimassa vuoden 2023 loppuun saakka. Lainojen ja takauksien kestoaika olisi enintään 2 vuotta.

Valtioneuvosto päättää lainojen ja takauksien tarkemmista ehdoista. Lainat ja takaukset myönnettäisiin markkinaehtoisesti. Lainoista perittäisiin markkinaehtoinen korko ja takauksista markkinaehtoinen takausmaksu. Lainojen ja valtioneuvoston tulee täyttää EU:n valtioneuvoston päätökset.

Sähkö- ja siihen liittyvällä johdannaismarkkinalla vallitsevan poikkeuksellisen tilanteen kehitystä ja kestoaikaa on vaikea ennustaa ja arvioida. Alalla arvioidaan vaikean tilanteen olevan lähtökohtaisesti tilapäinen. Valtion lainoituksella ja valtioneuvoston päätöksillä pyritään varmistamaan energia-yhtiöiden toimintakyky poikkeustilanteen yli.

Lainojen ja valtioneuvoston myöntäminen olisi harkinnanvaraista ja myöntämisen keskeisenä perusteena on sähkömarkkinoiden toimivuuden turvaaminen. Lainojen ja takauksien myöntäminen edellyttäisi työ- ja elinkeinoministeriön antamaa puoltavaa lausuntoa.

2023 talousarvio

2022 III lisätalousarvio

—
10 000 000 000

92. EU ja kansainväliset järjestöt

03. Rahoitusvakuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 6 185 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 3 408 000 euroon nähden on 2 777 000 euroa, mistä 2 772 000 euroa aiheutuu uuden huoltovarmuustilijärjestelmän ylläpidosta ja 5 000 euroa vuokrakorotuksen kompensatiosta.

Huoltovarmuustilijärjestelmän ylläpito katetaan veronluonteisilla hallintomaksuilla.

Vastaavat tulot on budjetoitu momentille 11.19.11.

2023 talousarvio	6 185 000
2022 IV lisätalousarvio	6 871 000
2022 talousarvio	3 388 000
2021 tilinpäätös	3 397 000

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

01. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 22 077 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 65 000 euroa talousarvioesityksen 22 012 000 euroon nähden on siirtoa momentilta 29.10.20 yhden henkilötyövuoden palkkausmenoihin.

2023 talousarvio	22 077 000
2022 IV lisätalousarvio	1 600 000
2022 II lisätalousarvio	156 000
2022 talousarvio	18 574 000
2021 tilinpäätös	18 114 000

02. Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 65 026 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 62 076 000 euroon nähden on 2 950 000 euroa, mistä 1 650 000 euroa aiheutuu Opetushallituksen perustoiminnan turvaamisesta ja 1 300 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	65 026 000
2022 II lisätalousarvio	325 000
2022 talousarvio	64 026 000
2021 tilinpäätös	65 471 000

04. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen tehtävän mukaisten siirtomenojen maksamiseen

2) hoiva-avustajien koulutuksesta ja ulkomaisten tutkintojen pätevyitysmiskoulutuksesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen.

Talousarvioesitykseen nähden momentin määrärahalaji on muutettu.

2023 talousarvio	39 820 000
2022 IV lisätalousarvio	19 175 000
2022 talousarvio	14 450 000
2021 tilinpäätös	49 100 000

21. Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 337 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Vähennys 179 000 euroa talousarvioesityksen 2 516 000 euroon nähden on siirtoa momentille 24.01.01 erityisasiantuntijan palkkaukseen Suomen Lontoon-suurlähetystöön vuodeksi 2023.

2023 talousarvio	2 337 000
2022 IV lisätalousarvio	-600 000
2022 II lisätalousarvio	-204 000
2022 talousarvio	2 611 000
2021 tilinpäätös	3 161 000

10. Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus ja vapaa sivistystyö

20. Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 25 030 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Vähennys talousarvioesityksen 25 305 000 euroon nähden on 275 000 euroa, mistä 210 000 euroa on siirtoa momentille 29.10.51 vapaan sivistystyön yhteistyö- ja tiedotustoimintaan ja 65 000 euroa on siirtoa momentille 29.01.01 yhden henkilötyövuoden palkkausmenoihin.

2023 talousarvio	25 030 000
2022 II lisätalousarvio	-196 000
2022 talousarvio	172 635 000
2021 tilinpäätös	156 545 000

51. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 8 473 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

2) 6 437 000 euroa avustusten maksamiseen Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:lle, Marttaliitto ry:lle ja Käsi- ja taideteollisuusliitto TAITO ry:lle ja niiden edelleen jaettavaksi piiri- tai jäsenjärjestöilleen, Finlands svenska Marthaförbund rf:lle, Sami Duodji ry:lle, järjestöille sivistystyöhön sekä vapaan sivistystyön toimijoiden yhteistyö- ja tiedotustoimintaan.

Selvitysosa: Päätösoosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen ja päätösoosan toisen kappaleen kohta 2) korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan toisen kappaleen kohdan 2).

Lisäys talousarvioesityksen 7 763 000 euroon nähden on 710 000 euroa, mistä 210 000 euroa on siirtoa momentilta 29.10.20 vapaan sivistystyön yhteistyö- ja tiedotustoimintaan ja 500 000 euroa aiheutuu neuvontajärjestöjen Maa- ja kotitalousnaiset, Finlands svenska Marthaförbund ja Marttaliitto avustuksista.

2023 talousarvio	8 473 000
2022 talousarvio	8 913 000
2021 tilinpäätös	8 718 000

20. Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 043 403 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) 1 001 520 000 euroa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisena rahoituksena ammatillisen koulutuksen perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoitukseen ja edellä mainitun lain 44 §:n 1 momentin mukaisena valtionavustuksena myönnettävään strategia-rahoitukseen ammatillisen koulutuksen järjestäjille.

Ammatillisen koulutuksen tavoitteellisten opiskelijavuosien määrä on enintään 183 500 opiskelijavuotta, mistä työvoimakoulutuksena järjestettävään koulutukseen kohdennettava tavoitteellisten opiskelijavuosien määrä on vähintään 8 800 opiskelijavuotta.

Selvitysosa: Päätösoosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen, päätösoosan toisen kappaleen kohta 1) korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan toisen kappaleen kohdan 1) ja päätösoosan kolmas kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan neljännen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 1 032 841 000 euroon nähden on 10 562 000 euroa, mistä 8 000 000 euroa aiheutuu ukrainalaisille pakolaisille järjestettävästä ammatillisesta koulutuksesta ja tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta ja 2 562 000 euroa yksityisille ammatillisen koulutuksen järjestäjille korvattavien arvonlisäverojen tarkentumisesta.

2023 talousarvio	1 043 403 000
2022 IV lisätalousarvio	6 100 000
2022 II lisätalousarvio	26 000 000
2022 talousarvio	1 015 393 000
2021 tilinpäätös	987 512 055

35. Valtionosuus ja -avustus lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 278 406 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

3) enintään 500 000 euroa valtionavustuksiin ukrainalaisille pakolaisille järjestettävästä lukio-koulutuksesta ja tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta lukiokoulutuksen järjestäjille aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Päätösosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen ja päätösosan toisen kappaleen kohta 3) lisätään talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen kohdaksi 3).

Lisäys 500 000 euroa talousarvioesityksen 277 906 000 euroon nähden aiheutuu ukrainalaisille pakolaisille järjestettävästä lukiokoulutuksesta ja tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta lukiokoulutuksen järjestäjille muodostuvista ylimääräisistä kustannuksista.

2023 talousarvio	278 406 000
2022 II lisätalousarvio	17 000 000
2022 talousarvio	240 403 000
2021 tilinpäätös	200 515 386

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

Valtuus

Suomen Akatemian momenteilta 29.40.51 ja 29.40.53 rahoitettaviin tutkimushankkeisiin, tutkimusrahoituksen ohjelmisto- ja laitehankintoihin, arviointeihin sekä Akatemian rahoittamaan tutkimuksen edistämiseen saa vuonna 2023 hyväksyä sitoumuksia 427 526 000 euron arvosta. Lisäksi mikäli vuoden 2022 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta hyväksyä sitoumuksia vuonna 2023.

Selvitysosa: Päätösosan valtuuskohdan kappale korvaa talousarvioesityksen luvun päätösosan valtuuskohdan ensimmäisen kappaleen.

Talousarvioesitykseen nähden valtuuskohdasta on poistettu tutkimusinfrastruktuurin ja profiloitumisen vahvistamista koskevat rajaukset.

01. Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 11 988 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Lisäys 53 000 euroa talousarvioesityksen 11 935 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	11 988 000
2022 II lisätalousarvio	111 000
2022 talousarvio	11 975 000
2021 tilinpäätös	11 970 000

02. Kansallisarkiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 055 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 19 658 000 euroon nähden on 3 397 000 euroa, mistä 1 000 000 euroa aiheutuu kertaluonteisesta lisäyksestä Kansallisarkiston perustoimintojen varmistamiseen, 370 000 euroa Vaasan toimipisteen käytetyimpien aineistojen digitoinnista, 1 467 000 euroa siirrosta momentilta 28.70.20 sähköisen arkistoinnin tuottavuushankkeeseen ja 560 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	23 055 000
2022 IV lisätalousarvio	500 000
2022 II lisätalousarvio	120 000
2022 talousarvio	19 548 000
2021 tilinpäätös	19 935 000

03. Kotimaisten kielten keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 488 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Lisäys 29 000 euroa talousarvioesityksen 4 459 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	4 488 000
2022 II lisätalousarvio	42 000
2022 talousarvio	4 547 000
2021 tilinpäätös	4 431 000

04. Varastokirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 219 000 euroa.

Valtuus

Varastokirjasto saa tehdä toimitilansa uuden vuokrasopimuksen siltä osin kuin vuoden 2022 talousarviossa myönnettyä valtuutta ei ole käytetty.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Lisäys 38 000 euroa talousarvioesityksen 2 181 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

Valtuuskohdan lisäys talousarvioesitykseen nähden aiheutuu uuden toimitilan vuokrasopimuksesta päättämisen siirtymisestä.

2023 talousarvio	2 219 000
2022 II lisätalousarvio	9 000
2022 talousarvio	1 679 000
2021 tilinpäätös	1 682 000

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 999 188 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yliopistolain (558/2009) mukaisena rahoituksena:

3) enintään 11 493 000 euroa yliopistojen harkinnanvaraiseen rahoitukseen.

Selvitysosa: Päätösosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen ja päätösosan toisen kappaleen kohta 3) korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen kohdan 3).

Lisäys 6 300 000 euroa talousarvioesityksen 1 992 888 000 euroon nähden aiheutuu harkinnanvaraisen rahoituksen lisäyksestä varhaiskasvatuksen opettajien lisäaloituspaikkoihin. Rahoituksella lisätään kertaluonteisesti varhaiskasvatuksen opettajien aloituspaikkoja yhteensä 300.

2023 talousarvio	1 999 188 000
2022 II lisätalousarvio	1 250 000
2022 talousarvio	1 875 165 000
2021 tilinpäätös	1 893 903 000

51. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 345 575 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 9 000 euroa talousarvioesityksen 345 566 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	345 575 000
2022 II lisätalousarvio	250 000
2022 talousarvio	375 896 000
2021 tilinpäätös	307 774 286

70. Opintotuki

01. Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 651 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Lisäys 7 000 euroa talousarvioesityksen 644 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	651 000
2022 II lisätalousarvio	5 000
2022 talousarvio	647 000
2021 tilinpäätös	647 000

53. Alueellisen opintolainahyvityksen kokeilu (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti poistetaan talousarvioesityksestä.

Momentin ja sen 6 000 000 euron määrärahan poisto aiheutuu siitä, että esitystä laeiksi alueellisesta opintolainahyvityskokeilusta sekä tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ei ehdittä antamaan eduskunnalle.

2023 talousarvio	—
------------------	---

80. Taide ja kulttuuri

01. Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 450 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 23 000 euroa talousarvioesityksen 4 427 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	4 450 000
2022 II lisätalousarvio	45 000
2022 I lisätalousarvio	34 300 000
2022 talousarvio	4 265 000
2021 tilinpäätös	84 174 000

03. Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 255 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

3) hoitokunnan vuokraamien asuinhuoneistojen vuokrien alentamiseen.

Selvitysosa: Päätösosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen ja päätösosan toisen kappaleen kohta 3) lisätään talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen kohdaksi 3).

Lisäys 140 000 euroa talousarvioesityksen 2 115 000 euroon nähden aiheutuu toimitilojen ylläpitokustannusten noususta.

Perustelujen täydennys talousarvioesitykseen nähden aiheutuu siitä, että asuinhuoneistoista perittävät vuokrat eivät kata kaikkia asuinhuoneistoista aiheutuvia kustannuksia.

2023 talousarvio	2 255 000
2022 IV lisätalousarvio	300 000
2022 II lisätalousarvio	411 000
2022 talousarvio	2 105 000
2021 tilinpäätös	2 803 000

04. Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 24 448 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 523 000 euroa talousarvioesityksen 23 925 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	24 448 000
2022 II lisätalousarvio	194 000
2022 talousarvio	23 987 000
2021 tilinpäätös	22 992 000

05. *Saavutettavuuskirjasto Celian toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 590 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 9 000 euroa talousarvioesityksen 5 581 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	5 590 000
2022 II lisätalousarvio	28 000
2022 talousarvio	5 641 000
2021 tilinpäätös	5 510 000

06. *Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 7 460 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 109 000 euroa talousarvioesityksen 7 351 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	7 460 000
2022 II lisätalousarvio	38 000
2022 talousarvio	7 201 000
2021 tilinpäätös	7 357 000

20. *Museoviraston kulttuuri- ja nähtävyyshkohteiden tilakustannukset* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 18 502 000 euroa.

Valtuus

Museovirasto oikeutetaan tekemään vuokrasopimus Kansallismuseon lisärakennuksesta (Helsingin kaupunki, kaupunginosa 13) siten, että Kansallismuseon vuokrauksesta aiheutuvat kokonaismenot ovat vuosina 2026—2040 yhteensä enintään 144 000 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen ja päätösoosan valtuuskohta korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan valtuuskohdan.

Lisäys 1 238 000 euroa talousarvioesityksen 17 264 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

Talousarvioesitykseen nähden Museovirastolle myönnettyä valtuutta tarkistetaan siten, että Kansallismuseon lisärakennuksen vuokrasopimuksesta aiheutuva sitoumus 15 vuoden ajalle arvioituna on 144 milj. euroa. Kansallismuseon kokonaisvuokra on 8,34 milj. euroa vuodessa ja sopimuksesta aiheutuva lisämäärärahatarve on 4,75 milj. euroa vuodessa.

2023 talousarvio	18 502 000
2022 talousarvio	17 264 000
2021 tilinpäätös	16 901 000

41. Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 27 648 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

3) enintään 1 000 000 euroa e-lainauskorvausten maksamiseen.

Selvitysosa: Päätösosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen ja päätösosan toisen kappaleen kohta 3) lisätään talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen kohdaksi 3).

Lisäys 1 000 000 euroa talousarvioesityksen 26 648 000 euroon nähden aiheutuu korvausten maksamisesta opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen mukaisesti tekijänoikeudella suojattujen teosten tekijöille yleisistä kirjastoista tapahtuvasta teosten e-lainaamisesta.

2023 talousarvio	27 648 000
2022 talousarvio	26 648 000
2021 tilinpäätös	26 648 000

50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 20 074 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) avustuksiin Bulevardin Teatteriyhdistys ry:n toimintaan ja tilakustannuksiin

10) Erä- ja luontokulttuurimuseon investointihankkeen suunnitteluun.

Selvitysosa: Päätösosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen, päätösosan toisen kappaleen kohta 1) korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen kohdan 1) ja päätösosan toisen kappaleen kohta 10) lisätään talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen kohdaksi 10).

Muutos talousarvioesityksen 18 790 000 euroon nähden on 1 284 000 euroa, missä on otettu huomioon vähennyksenä 300 000 euroa siirtona momentille 29.80.52 Kansallislatterian arvonnäve-romenojen korvaamiseen ja lisäyksenä 1 284 000 euroa siirtona momentilta 29.80.53 Bulevardin Teatteriyhdistys ry:n vuokra-avustukseen ja 300 000 euroa Erä- ja luontokulttuurimuseon investointihankkeen suunnitteluun.

2023 talousarvio	20 074 000
2022 IV lisätalousarvio	8 331 000
2022 II lisätalousarvio	-10 000
2022 I lisätalousarvio	28 180 000
2022 talousarvio	53 640 000
2021 tilinpäätös	90 008 000

52. *Rahapelitoiminnan tuotot taiteen edistämiseen* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 180 053 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

11) valtion rahoituksesta kansallisille taidelaitoksille annetussa laissa tarkoitettuun rahoitukseen Suomen kansallisopperalle ja -baletille enintään 38 197 000 euroa, Suomen Kansallisteatterille enintään 11 391 000 euroa ja Kansallisgallerialle enintään 13 465 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen ja päätösosan toisen kappaleen kohta 11) korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen kohdan 11).

Lisäys 300 000 euroa talousarvioesityksen 179 753 000 euroon nähden on siirtoa momentilta 29.80.50 Kansallisgallerian arvonnalisäveromenojen korvaamiseen.

Perustelujen muutos talousarvioesitykseen nähden aiheutuu hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi valtion rahoituksesta kansallisille taidelaitoksille ja Kansallisgalleriasta annetun lain 29 §:n muuttamisesta (HE 157/2022 vp). Esityksen mukaan kolmen kansallisen taidelaitoksen, Kansallisgallerian, Suomen kansallisopperan ja -baletin sekä Suomen Kansallisteatterin toimintaa rahoitettaisiin harkinnanvaraisen valtionavustusrahoituksen sijasta lakisääteisellä valtion rahoituksella.

2023 talousarvio	180 053 000
2022 talousarvio	159 551 000
2021 tilinpäätös	181 109 108

53. *Valtionavustus tilakustannuksiin* (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 26 749 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Muutos talousarvioesityksen 26 160 000 euroon nähden on 589 000 euroa, missä on otettu huomioon lisäyksenä 181 000 euroa Saamelaismuseo Siidan vuokranavustuksen tarkentumisesta ja 1 811 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta sekä vähennyksenä 119 000 euroa Suomen Pietari-instituutin vuokrauksen päättymisestä ja 1 284 000 euroa Bulevardin Teatteriyhdistys ry:n vuokra-avustuksen siirtona momentille 29.80.50.

2023 talousarvio	26 749 000
2022 IV lisätalousarvio	-428 000
2022 talousarvio	24 961 000
2021 tilinpäätös	23 181 622

75. *Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannukset ja kunnossapito* (siirtomääräraha 3 v)

Määrärahaa saa käyttää kiinteistövarallisuuden perusparannuksista ja kunnossapidosta sekä pienhköistä uudisrakennushankkeista aiheutuvien investointimenojen maksamiseen sekä museolaivojen korjaamisesta ja kunnossapidosta aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Museovirasto	949 000
2.	Suomenlinnan hoitokunta	3 100 000
Yhteensä		4 049 000

Selvitysosa: Päätösosan kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen ja päätösosan käyttösuunnitelma korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan käyttösuunnitelman.

Perustelujen muutos talousarvioesitykseen nähden aiheutuu tarpeesta käyttää määrärahaa myös museolaivojen korjaamisesta ja kunnossapidosta aiheutuviin kustannuksiin.

Lisäksi talousarvioesitykseen nähden käyttösuunnitelmakohtien jakoa on muutettu.

2023 talousarvio	4 049 000
2022 talousarvio	3 899 000
2021 tilinpäätös	12 347 000

90. Liikuntatoimi

50. *Rahapelitoiminnan tuotot urheilun ja liikuntakasvatukseen edistämiseen* (arviomääräraha)

Kohdan 7) määrärahaa saa käyttää enintään 16 täyttä eläkettä vastaavan ylimääräisen urheilijaeläkkeen myöntämiseen. Ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain (1419/2014) mukainen eläkkeen suuruus on 1 510,95 euroa kuukaudessa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan kuudennen kappaleen.

Perustelujen muutos talousarvioesitykseen nähden aiheutuu ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain mukaisesta eläkkeen määrän vahvistamisesta.

2023 talousarvio	115 404 000
2022 talousarvio	102 145 000
2021 tilinpäätös	102 153 467

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto ja tutkimus

01. Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 744 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Vähennys 800 000 euroa talousarvioesityksen 24 544 000 euroon nähden on siirtoa momentille 28.01.01 Euroopan maatalouden tukirahaston ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston todentamisviranomaistehtävän ja Euroopan kalatalousrahaston tarkastusviranomaistehtävän siirtymisestä maa- ja metsätalousministeriöstä valtiovarainministeriön controller -toimintoon.

2023 talousarvio	23 744 000
2022 II lisätalousarvio	217 000
2022 talousarvio	23 931 000
2021 tilinpäätös	23 410 000

05. Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 79 752 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 557 000 euroa talousarvioesityksen 79 195 000 euroon nähden aiheutuu vuokrakorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	79 752 000
2022 II lisätalousarvio	906 000
2022 talousarvio	81 283 000
2021 tilinpäätös	79 565 000

20. Maa- ja elintarviketalous

01. Ruokaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 81 458 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 253 000 euroa talousarvioesityksen 81 205 000 euroon nähden aiheutuu vuokrakorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	81 458 000
2022 II lisätalousarvio	5 647 000
2022 talousarvio	79 360 000
2021 tilinpäätös	86 204 000

49. Ravinnekierrätyksen edistäminen biokaasutuotannolla (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tuen maksamiseen kierrätettäviä biomassoja vastaanottaville ja käsitteleville biokaasulaitoksille
- 2) enintään 6 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena ja kulutusmenojen osalta suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Momentti lisätään talousarvioesitykseen.

Tuki kohdentuu kotieläinten lantaan sekä vesialueiden hoidossa syntyviin ylijäämäkasvibiomasoihin. Tuen tavoitteena on ohjata näitä biomassoja sellaisiin biokaasulaitoksiin, jotka käsittelevät kaasutusprosessin jälkeen syntyvät mädätysjännökset lannoitevalmisteiksi tai muiksi korkeamman jalostusasteen tuotteiksi. Tuen avulla vähennetään luonnonhoidon biomassojen ja lannan aiheuttamia ravinne- ja kasvihuonekaasupäästöjä ja edistetään näissä biomassoissa olevien ravinteiden turvallista kierrätystä.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 90 prosenttia ja kulutusmenojen osuudeksi noin 10 prosenttia.

2023 talousarvio	4 000 000
------------------	-----------

62. *Eräät valtionavut* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 6 367 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

3) valtionapujen myöntämiseen Helsingin yliopistolle käytettäväksi eläinlääkäreiden erikoistumisharjoitteluun ja erikoistumiskoulutuksen ohjaukseen.

Selvitysosa: Päätösoosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen ja päätösoosan toisen kappaleen kohta 3) korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan toisen kappaleen kohdan 3).

Lisäys 500 000 euroa talousarvioesityksen 5 867 000 euroon nähden aiheutuu eläinlääkärien erikoistumiskoulutuksen ohjauksen rahoituksesta.

2023 talousarvio	6 367 000
2022 talousarvio	6 497 000
2021 tilinpäätös	6 117 000

40. Luonnonvaratalous

46. *Valtionapu Suomen metsäkeskukselle* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 45 069 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 80 000 euroa talousarvioesityksen 44 989 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	45 069 000
2022 II lisätalousarvio	3 161 000
2022 talousarvio	40 674 000
2021 tilinpäätös	42 421 000

62. *Elinkeinokalatalouden edistäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 30 414 000 euroa.

Määrärahasta on varattu 14 100 000 euroa EU:n osarahoittamien hankkeiden valtion rahoitusosuutta varten.

Selvitysosa: Päätösoosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen ja päätösoosan toinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan kolmannen kappaleen.

Lisäys 8 376 000 euroa talousarvioesityksen 22 038 000 euroon nähden on lisäystä Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoon (EMKVR), mistä 4 388 000 euroa on EU-rahoitusosuutta ja 3 988 000 euroa valtion rahoitusosuutta.

Euroopan komissio hyväksyi 3.8.2022 Suomen Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta (EMKVR) rahoitettavan ohjelman 2021—2027. Toimeenpanon viivästyttämisestä johtuen komissio päätti vuoden 2021 ohjelman toimeenpanoon osoitettujen määrärahojen uudelleen budjetoinnista myöhemmille vuosille. Lisäys on osa vuoden 2021 varojen uudelleen budjetointia.

2023 talousarvio	30 414 000
2022 IV lisätalousarvio	—
2022 II lisätalousarvio	7 391 000
2022 talousarvio	23 916 000
2021 tilinpäätös	29 158 000

64. Metsähallitus

50. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 610 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 6 000 euroa talousarvioesityksen 8 604 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	8 610 000
2022 II lisätalousarvio	309 000
2022 talousarvio	8 347 000
2021 tilinpäätös	8 444 000

70. Maanmittaus ja asunto-osakkeiden kirjaaminen

01. Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 46 280 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 275 000 euroa talousarvioesityksen 46 005 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

80

30.70

2023 talousarvio	46 280 000
2022 II lisätalousarvio	732 000
2022 talousarvio	44 578 000
2021 tilinpäätös	45 262 000

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot

02. Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 103 549 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Muutos talousarvioesityksen 101 380 000 euroon nähden on 2 169 000 euroa, missä on otettu huomioon vähennyksenä 600 000 euroa vaarallisten aineiden kuljetuksesta annettavan lain voimaantulon siirtymisestä ja lisäyksenä 260 000 euroa mahdollisesta Nato-jäsenyydestä aiheutuvista valmistelutehtävistä, erityisesti kansallisen järjestelmäkokonaisuuden suunnittelemisen tukemisesta sekä auditointien tehokkaan toteuttamisen varmistamisesta, 2 327 000 euroa matalentoverkoston perustamisesta ja 182 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	103 549 000
2022 IV lisätalousarvio	-3 115 000
2022 II lisätalousarvio	7 449 000
2022 talousarvio	94 971 000
2021 tilinpäätös	91 505 000

03. Väyläviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 58 442 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 104 000 euroa talousarvioesityksen 58 338 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	58 442 000
2022 II lisätalousarvio	427 000
2022 talousarvio	56 179 000
2021 tilinpäätös	54 396 000

04. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 45 198 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 186 000 euroa talousarvioesityksen 45 012 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	45 198 000
2022 II lisätalousarvio	307 000
2022 talousarvio	53 083 000
2021 tilinpäätös	47 527 000

10. Liikenne- ja viestintäverkot*77. Väyläverkon kehittäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 414 700 000 euroa.

Valtuus**Aiempina varainhoitovuosina päätetyt väylähankkeet**

	Sitoumuksista valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä, ml. aiempina varainhoitovuosina tehtyjen sitoumusten aiheuttamat menot (euroa)
Tiehankeet	
Vt 9 parantaminen ja st 562 Lentokentäntien liikennejärjestelyt	42 600 000
Vt 6 Korian kohta	12 000 000
Mt 180 Kirjalansalmen ja Hessundinsalmen siltojen uusiminen	128 000 000
Vt 4 Äänekoski—Viitasaari -tieosuuden kehittäminen	50 000 000
Vt 5 Hurus—Hietanen tieosuuden kehittäminen	12 300 000
Hailuodon kiinteä yhteys	106 000 000
Kt 68 Edsevö eritasoliittymän parantaminen	8 200 000
Kt 68 parantaminen rakentamalla uusi Kolpin ylikulkusilta V-1879, Pedersöre	6 200 000
Vt 25 Lepin liittymän alikulku	3 000 000
Vt 23 parantaminen välillä Varkaus—Viinijärvi	13 000 000
Vt 19 Seinäjoki—Lapua, 1. vaihe	31 000 000
Vt 15 Paimenportin eritasoliittymän rakentaminen	17 000 000
Vt 8 Turku—Pori parantaminen Eurajoen kohdalla	27 100 000
Vt 4 parantaminen välillä Hartola—Oravakivensalmi	26 000 000
Vt 4 Oulu—Kemi liittymien parantaminen Simossa	25 000 000
E18 Kt 50 Kehä III parantaminen, 3. vaihe, Askiston kohta ja Vantaankoski	
Pakkala lisäkaistat	30 000 000
Vt 3 Hämeenkyrön ohitustie	67 500 000
Vt 8 Turku—Pori, Mynämäen ja Luvian ohituskäistat	30 000 000

Aiempina varainhoitovuosina päätetyt väylähankkeet

	Sitoumuksista valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä, ml. aiempina varainhoitovuosina tehtyjen sitoumusten aiheuttamat menot (euroa)
Kt 51 Kirkkonummi—Kivenlahti	80 000 000
Vt 19 Seinäjoen itäinen ohikulkutie	77 900 000
Mt 101 Kehä I parantaminen	32 000 000
Vt 6 Taavetti—Lappeenranta	76 000 000
Vt 3 Tampere—Vaasa, Laihian kohta, 1. vaihe	27 000 000
Vt 22 Oulu—Kajaani—Vartius	15 000 000
Vt 8 Pyhäjoen ydinvoimalan edellyttämät tieinvestoinnit	22 500 000
Vt 4 Oulu—Kemi	143 000 000
Vt 5 Mikkeli—Juva	121 000 000
Vt 12 Lahden eteläinen kehätie	198 000 000
Vt 12 Tillola—Keltti	15 000 000
Kehä I Laajalahden kohta	20 000 000
Vt 4 Kirri—Tikkakoski	143 600 000
Ratahankkeet	
Laurila—Tornio—Haaparanta rataosan sähköistäminen	18 000 000
Digiradan kehitys- ja verifointivaihe	130 000 000
Oulu—Kemi -rataosan välityskyvyn parantaminen, kohtausraiteet	16 500 000
Tampere—Jyväskylä -radan parantaminen, 1. vaihe	24 500 000
Turun ratapihan kehittäminen ja Kupittaa—Turku kaksoisraiteen rakentaminen	54 000 000
Digirata -pilottihanke (ETCS-testirata ja -laboratorio)	11 000 000
Helsinki—Tampere -rataosan peruskorjauksen aloittaminen	8 000 000
Kuopion ratapihan parantaminen, 1. vaihe	42 000 000
Oritkarin kolmioraide	15 600 000
Helsinki—Riihimäki kapasiteetin lisääminen, 2. vaihe	273 000 000
Espoon kaupunkirata	137 500 000
Oulu—Kontiomäki -rataosan välityskyvyn parantaminen, 1. vaihe	26 500 000
Kontiomäki—Pesiökylä -radan parantaminen	81 000 000
Kemin biotuotetehtaan raideyhteydet, Kemin kohta	12 000 000
Hyvinkää—Hanko -rataosan sähköistäminen	62 000 000
Kouvola—Kotka/Hamina -radan parantaminen	133 500 000
Iisalmi—Ylivieska (sähköistys ja Iisalmen kolmioraide)	64 000 000
Joensuun ratapihan parantaminen	83 000 000
Pohjanmaan rata	674 000 000
Helsinki—Riihimäki rataosan kapasiteetin lisääminen, 1. vaihe	155 000 000
Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantaminen	60 000 000
Luumäki—Imatra—Venäjän raja, ratayhteyden parantaminen	210 000 000
Pori—Mäntyluoto rataosan sähköistys	10 100 000
Uudenkaupungin radan sähköistys	21 000 000
Vesiväylähankkeet	
Kemin Ajoksen meriväylän syventäminen	41 700 000
Saimaan kanavan sulkujen pidentäminen	1 800 000
Saimaan kanavan vedenpinnan nosto	300 000

Aiempina varainhoitovuosina päätetyt väylähankkeet

	Sitoumuksista valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä, ml. aiempina varainhoitovuosina tehtyjen sitoumusten aiheuttamat menot (euroa)
Savonlinnan syväväylän siirtäminen	40 000 000
Kokkolan meriväylä	45 000 000
Vuosaaren meriväylä	12 500 000
Väylähankkeiden suunnittelu	
E18 Turun kehätien parantaminen välillä Naantali—Raisio, suunnittelu	4 200 000
Pääradan suunnittelun edistäminen välillä Tampere—Oulu	6 800 000
Helsinki—Pasila -yhteysvälin ratakapasiteetin lisäämiseen valmistautuminen	600 000
Tampere—Jyväskylä -radan suunnittelu	18 000 000
Seinäjoki—Vaasa -radan suunnittelu	3 400 000
Yhteiset väylähankkeet	
Äänekosken biotuotetehtaan liikenneyhteydet	174 000 000

Selvitysosa: Päätösosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen ja päätösosan valtuuskohdan taulukko korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan valtuuskohdan vastaavan taulukon.

Lisäys talousarvioesityksen 365 750 000 euroon nähden on 48 950 000 euroa, mistä 2 000 000 euroa aiheutuu vt 9 parantaminen ja st 562 Lentokentäntien liikennejärjestelyt -hankkeesta, 10 000 000 euroa vt 4 Äänekoski—Viitasaari -tieosuuden kehittäminen -hankkeesta, 5 200 000 euroa vt 5 Hurus—Hietanen tieosuuden kehittäminen -hankkeesta, 6 000 000 euroa vt 19 Seinäjoki—Lapua, 1. vaihe -hankkeesta, 2 000 000 euroa vt 15 Paimenportin eritasoliittymän rakentaminen -hankkeesta, 5 950 000 euroa Turun ratapihan kehittäminen ja Kupittaa—Turku kaksoisraiteen rakentaminen -hankkeesta, 4 500 000 euroa Kuopion ratapihan parantaminen, 1. vaihe -hankkeesta, 4 500 000 euroa Iisalmi—Ylivieska (sähköistys ja Iisalmen kolmioraide) -hankkeesta, 4 000 000 euroa Joensuun ratapihan parantaminen -hankkeesta, 4 000 000 euroa Helsinki—Riihimäki rataosan kapasiteetin lisääminen, 1. vaihe -hankkeesta ja 800 000 euroa Pääradan suunnittelun edistäminen välillä Tampere—Oulu -hankkeesta.

Talousarvioesitykseen nähden Aiempina varainhoitovuosina päätetyt väylähankkeet -taulukon hankkeen vt 4 Äänekoski—Viitasaari -tieosuuden kehittäminen valtuutta on tarkistettu 28 800 000 eurolla 50 000 000 euroon, hankkeen vt 5 Hurus—Hietanen tieosuuden kehittäminen valtuutta on tarkistettu 5 300 000 eurolla 12 300 000 euroon, hankkeen Hailuodon kiinteä yhteys valtuutta on tarkistettu 10 000 000 eurolla 106 000 000 euroon, hankkeen vt 19 Seinäjoki—Lapua, 1. vaihe valtuutta on tarkistettu 6 000 000 eurolla 31 000 000 euroon, hankkeen vt 15 Paimenportin eritasoliittymän rakentaminen valtuutta on tarkistettu 2 000 000 eurolla 17 000 000 euroon, hankkeen Laurila—Tornio—Haaparanta -rataosan sähköistäminen valtuutta on tarkistettu 8 000 000 eurolla 18 000 000 euroon, hankkeen Tampere—Jyväskylä -radan parantaminen, 1. vaihe valtuutta on tarkistettu 5 500 000 eurolla 24 500 000 euroon, hankkeen Turun ratapihan kehittäminen ja Kupittaa—Turku kaksoisraiteen rakentaminen valtuutta on tarkistettu 20 250 000 eurolla 54 000 000 euroon, hankkeen Kuopion ratapihan parantaminen, 1. vaihe valtuutta on tarkistettu 12 000 000 eurolla 42 000 000 euroon, hankkeen Iisalmi—Ylivieska (sähköistys ja Iisal-

men kolmioraide) valtuutta on tarkistettu 5 500 000 eurolla 64 000 000 euroon, hankkeen Joensuu ratapihan parantaminen valtuutta on tarkistettu 9 000 000 eurolla 83 000 000 euroon, hankkeen Helsinki—Riihimäki rataosan kapasiteetin lisääminen, 1. vaihe valtuutta on tarkistettu 5 000 000 eurolla 155 000 000 euroon sekä hankkeen Pääradan suunnittelun edistäminen välillä Tampere—Oulu valtuutta on tarkistettu 1 800 000 eurolla 6 800 000 euroon.

Edellä mainittujen muutosten johdosta Hanke-erittely muuttuu seuraavaksi:

Hanke-erittely

	Hyväksytty	Valmis liikenteelle	Sopimus- valuus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha- tarve v. 2023 milj. €	Määräraha- tarve myöhemmin milj. €
Tiehankeet						
Vt 9 parantaminen ja st 562						
Lentokentätien liikenne- järjestelyt	IV LTA 2022	2026	42,6	0,02	2,0	40,58
Vt 15 Paimenportin eritaso- liittymän rakentaminen	IV LTA 2020/IV LTA 2022	2023	17,0	15,0	2,0	-
Vt 19 Seinäjoki—Lapua, 1. vaihe	IV LTA 2020/IV LTA 2022	2023	31,0	25,0	6,0	-
Mt 180 Kirjalansalmen ja Hessundinsalmen siltojen uusiminen	III LTA 2021	2025	128,0	8,0	45,0	75,0
Vt 4 Äänekoski—Viitasaari -tieosuuden kehittäminen	TA 2021/ IV LTA 2022	2023	50,0	15,0	16,2	18,8
Vt 5 Hurus—Hietanen tie- osuuden kehittäminen	VII LTA 2020/IV LTA 2022	2024	12,3	7,0	5,2	0,1
Hailuodon kiinteä yhteys	VII LTA 2020/IV LTA 2022	2025	106,0	28,0	27,0	51,0
Vt 8 Turku—Pori parantaminen Eurajoen kohdalla	IV LTA 2020	2022	27,1	21,2	5,9	-
Vt 4 parantaminen välillä Hartola—Oravakivensalmi	IV LTA 2020	2023	26,0	20,0	6,0	-
Vt 4 Oulu—Kemi liittymien parantaminen Simossa	IV LTA 2020/IV LTA 2021	2022	25,0	22,0	3,0	-
E18 Kt 50 Kehä III parantaminen, 3. vaihe, Askiston kohta ja Vantaankoski Pakkala lisäkaistat	IV LTA 2020	2023	30,0	28,9	1,1	-
Vt 6 Korian kohta	II LTA 2022	2024	12,0	1,0	8,0	3,0

Hanke-erittely

	Hyväksytty liikenteelle	Valmis	Sopimus- valtuus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha- tarve v. 2023 milj. €	Määräraha- tarve myöhemmin milj. €
Ratahankkeet						
Laurila—Tornio—Haaparanta rataosan sähköistäminen	III LTA 2021/IV LTA 2022		18,0	10,0	-	8,0
Oulu—Kemi -rataosan välityskyvyn parantaminen, kohtausraiteet	TA 2021/II LTA 2022	2023	16,5	15,5	1,0	-
Tampere—Jyväskylä -radan parantaminen, 1. vaihe	TA 2021/ IV LTA 2022	2023	24,5	10,6	8,4	5,5
Turun ratapihan kehittäminen ja Kupittaa—Turku kaksoisraiteen rakentaminen	TA 2021/ IV LTA 2022	2024	54,0	14,9	16,7	22,4
Digiradan kehitys- ja verifointivaihe	III LTA 2021	2027	130,0	13,0	12,0	105,0
Hyvinkää—Hanko -rataosan sähköistäminen	TA 2020	2023	62,0	36,9	25,1	-
Kouvola—Kotka/Hamina -radan parantaminen	LTA 2019 LTA 2019/ II LTA 2022/IV LTA 2022	2024	133,5	103,8	25,2	4,5
Iisalmi—Ylivieska (sähköistys ja Iisalmen kolmioraide)	LTA 2019/ IV LTA 2022	2023	64,0	50,0	13,0	1,0
Joensuun ratapihan parantaminen	LTA 2019/ IV LTA 2022	2023	83,0	61,0	17,0	5,0
Luumäki—Imatra—Venäjän raja, ratayhteyden parantaminen	TA 2017/ TA 2021/ IV LTA 2021	2022	210,0	190,0	20,0	-
Digirata -pilottihanke (ETCS-testirata ja -laboratorio)	IV LTA 2020	2024	11,0	7,0	3,0	1,0
Kuopion ratapihan parantaminen, 1. vaihe	IV LTA 2020/IV LTA 2022	2023	42,0	15,5	16,5	10,0
Helsinki—Riihimäki rataosan kapasiteetin lisääminen, 1. vaihe	TA 2015/ IV LTA 2022	2024	155,0	150,0	4,0	1,0
Helsinki—Riihimäki kapasiteetin lisääminen, 2. vaihe	IV LTA 2020	2027	273,0	51,5	39,8	181,7
Espoon kaupunkirata	IV LTA 2020	2024	137,5	26,0	25,0	86,5
Kontiomäki—Pesiökylä -radan parantaminen	IV LTA 2020	2023	81,0	66,0	15,0	-

Hanke-erittely

	Hyväksytty liikenteelle	Valmis	Sopimus- valtuus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha- tarve v. 2023 milj. €	Määräraha- tarve myöhemmin milj. €
Kemin biotuotetehtaan raide- yhteydet, Kemin kohta	IV LTA 2020/II LTA 2022	2023	12,0	11,5	0,5	-
Vesiväylähankkeet						
Kemin Ajoksen meriväylän syventäminen	TA 2021/ IV LTA 2021	2023	41,7	26,0	15,7	-
Väylähankkeiden suunnittelu						
Tampere—Jyväskylä radan suunnittelu	TA 2020 IV LTA		18,0	13,0	5,0	-
Pääradan suunnittelun edistäminen välillä Tampere— Oulu	2020/IV LTA 2022		6,8	4,5	1,3	1,0
E18 Turun kehätien parantaminen välillä Naantali— Raisio, suunnittelu	VII LTA 2020		4,2	3,2	1,0	-
Seinäjoki—Vaasa -radan suunnittelu	TA 2020/II LTA 2022		3,4	3,3	0,1	-
Muu kehittämisen hanke- suunnittelu				-	7,0	-
Keskeneräiset väylähankkeet yhteensä			2 088,1	1 074,32	399,7	621,08
Uusi väylähanke						
Mt 8155 Poikkimaantie	TA 2023	2025	30,0	-	15,0	15,0
Keskeneräiset ja uusi väylä- hanke yhteensä			2 118,1	1 074,32	414,7	636,08
2023 talousarvio					414 700 000	
2022 IV lisätalousarvio					-3 768 000	
2022 II lisätalousarvio					-15 556 000	
2022 talousarvio					477 500 000	
2021 tilinpäätös					451 248 000	

20. Liikenteen ja viestinnän palvelut

20. (31.20.54) Saaristo- ja yhteysalusliikenteen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Valtuus

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus oikeutetaan solmimaan vuonna 2023 kolmelle yhteysalusreitille uudet 5-vuotiset sopimukset saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostamisesta enintään 25 500 000 euron kokonaiskustannusten määrästä.

Selvitysosa: Päätososan valtuuskohdan kappale lisätään talousarvioesityksen momentin päätososan valtuuskohdan ensimmäiseksi kappaleeksi.

Valtuudella jatketaan Velkuan sekä Utön reittien yhteysalusliikennepalveluja. Yhteysalusliikennepalvelut on tarkoitus kilpailuttaa vuoden 2023 aikana. Sopimusten mukainen kokonaispalvelu koskisi sopimuskautta 1.5.2025—30.4.2030. Utön yhteysalusreitin sopimusta varten tarvittava valtuus on 14 milj. euroa ja Velkuan reitin sopimusta varten 6,5 milj. euroa.

Porvoo—Sipoo -yhteysalusreitin sopimuksen jatkaminen 30.4.2029 saakka 5 milj. eurolla mahdollistaa reittialueelle tarkoituksenmukaisen sopimuskauden. Reitti kilpailutetaan uudelleen hankintaoikeudellisista syistä.

2023 talousarvio	17 886 000
2022 talousarvio	20 386 000
2021 tilinpäätös	19 136 000

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

01. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 36 830 000 euroa.

Määrärahasta on varattu

- 1) 300 000 euroa energiainfrastruktuuri-investointeihin (RRF pilari1)
- 2) 300 000 euroa investointeihin uuteen energiateknologiaan (RRF pilari1)
- 3) 456 000 euroa vähähiilisen vedyn sekä hiilidioksidin talteenottoon ja hyödyntämiseen (RRF pilari1)
- 5) 2 085 000 euroa jatkuvan oppimisen uudistukseen (RRF pilari3)
- 7) 20 000 euroa teollisuuden prosessien suoraan sähköistämiseen ja vähähiilistämiseen (RRF pilari1).

Selvitysosa: Päätösoosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen, päätösoosan toisen kappaleen kohdat 1)—3) ja 5) korvaavat talousarvioesityksen momentin päätösoosan neljännen kappaleen kohdat 1)—3) ja 5 ja päätösoosan toisen kappaleen kohta 7) lisätään talousarvioesityksen momentin päätösoosan neljännen kappaleen kohdaksi 7).

Lisäys talousarvioesityksen 35 449 000 euroon nähden on 1 381 000 euroa, mistä 100 000 euroa aiheutuu energiainfrastruktuuri-investoinneista (RRF pilari1), 100 000 euroa investoinneista uuteen energiateknologiaan (RRF pilari1), 106 000 euroa vähähiilisen vedyn sekä hiilidioksidin talteenotosta ja hyödyntämisestä (RRF pilari1), 20 000 euroa teollisuuden prosessien suorasta sähköistämisestä ja vähähiilistämisestä (RRF pilari1), 300 000 euroa jatkuvan oppimisen uudistuksesta (RRF pilari3), 685 000 euroa jatkuvan oppimisen uudistuksesta (RRF pilari3) siirtona momentilta 32.01.02 ja 70 000 euroa pääluottamushenkilön palkkausmenojen siirrosta momentilta 32.01.02.

2023 talousarvio	36 830 000
2022 IV lisätalousarvio	909 000
2022 II lisätalousarvio	320 000
2022 talousarvio	38 207 000
2021 tilinpäätös	38 401 000

02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 209 955 000 euroa.

Määrärahasta on varattu

3) 1 190 000 euroa jatkuvan oppimisen uudistukseen (RRF pilari3).

Selvitysosa: Päätösoosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen ja päätösoosan toisen kappaleen kohta 3) lisätään talousarvioesityksen momentin päätösoosan kolmannen kappaleen kohdaksi 3).

Muutos talousarvioesityksen 208 708 000 euroon nähden on 1 247 000 euroa, missä on otettu huomioon lisäyksenä 300 000 euroa sähkölinjojen ja kaasun siirtoputkien lunastuslupapäätöksiin sisätyvien määräysten noudattamisen valvontaan (HE 109/2022), 150 000 euroa kotoutumislain kokonaisuudistuksen toimeenpanoon siirtona momentilta 32.50.03 ja 1 552 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatioon sekä vähennyksenä 685 000 euroa jatkuvan oppimisen uudistuksen (RRF pilari3) rahoituksen siirtona momentille 32.01.01 ja 70 000 euroa pääluottamushenkilön palkkauksen siirtona momentille 32.01.01.

2023 talousarvio	209 955 000
2022 IV lisätalousarvio	-243 000
2022 II lisätalousarvio	6 566 000
2022 talousarvio	194 857 000
2021 tilinpäätös	188 670 000

03. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 283 128 000 euroa.

Määrärahasta on varattu 500 000 euroa työkykyohjelman ja IPS-mallin laajentamiseen (RRF pilari3) osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.

Selvitysosa: Päätösoosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen ja päätösoosan toinen kappale lisätään talousarvioesityksen momentin päätösoosan toiseksi kappaleeksi.

Muutos talousarvioesityksen 273 576 000 euroon nähden on 9 552 000 euroa, missä on otettu huomioon lisäyksenä 4 800 000 euroa ukrainalaisten työnhakijoiden palvelujen turvaamiseen, 2 852 000 euroa TE-palvelu-uudistukseen, 2 000 000 euroa palveluprosessin muutokseen työttömien opiskeluun liittyvän sääntelyn johdosta siirtona momentilta 32.30.51 ja 500 000 euroa työkykyohjelman ja IPS-mallin laajentamisen (RRF pilari3) rahoituksen siirtona momentilta 33.60.61 sekä vähennyksenä 600 000 euroa kansainvälisen rekrytoinnin siirtona momentille 32.01.05.

2023 talousarvio	283 128 000
2022 IV lisätalousarvio	3 943 000
2022 II lisätalousarvio	-764 000
2022 talousarvio	267 929 000
2021 tilinpäätös	210 516 000

04. Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 31 641 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 126 000 euroa talousarvioesityksen 31 515 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	31 641 000
2022 IV lisätalousarvio	700 000
2022 II lisätalousarvio	228 000
2022 talousarvio	32 845 000
2021 tilinpäätös	33 347 000

05. Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 102 347 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Muutos talousarvioesityksen 103 642 000 euroon nähden on 1 295 000 euroa, missä on otettu huomioon lisäyksenä 600 000 euroa kansainvälisen rekrytoinnin siirrosta momentilta 32.01.03 ja 105 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta sekä vähennyksenä 2 000 000 euroa tasomuutoksena.

2023 talousarvio	102 347 000
2022 IV lisätalousarvio	3 160 000
2022 II lisätalousarvio	523 000
2022 talousarvio	108 763 000
2021 tilinpäätös	107 268 000

06. Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 19 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kuluttajaneuvontaa koskevien tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaalla annetussa asetuksessa (720/2014) määritellyistä tehtävistä aiheutuvien kulujen korvaamiseen Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle.

Selvitysosa: Päätösoosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen ja päätösoosan toinen kappale lisätään talousarvioesityksen momentin päätösoosan toiseksi kappaleeksi.

Lisäys 39 000 euroa talousarvioesityksen 19 261 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	19 300 000
2022 IV lisätalousarvio	—
2022 II lisätalousarvio	168 000
2022 talousarvio	18 928 000
2021 tilinpäätös	18 460 000

07. Patenti- ja rekisterihallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 10 961 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 69 000 euroa talousarvioesityksen 10 892 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	10 961 000
2022 IV lisätalousarvio	-2 700 000
2022 talousarvio	12 936 000
2021 tilinpäätös	6 227 112

08. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 22 920 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 40 000 euroa talousarvioesityksen 22 880 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	22 920 000
2022 IV lisätalousarvio	-240 000
2022 II lisätalousarvio	610 000
2022 talousarvio	22 495 000
2021 tilinpäätös	21 706 000

09. Energiaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 9 133 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 16 000 euroa talousarvioesityksen 9 117 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	9 133 000
2022 II lisätalousarvio	73 000
2022 talousarvio	8 586 000
2021 tilinpäätös	8 076 000

41. Erityisavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n tutkimusinfrastruktuuriin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 6 950 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 100 000 euroa talousarvioesityksen 6 850 000 euroon nähden aiheutuu kvanttisalaustekniikoita hyödyntävän verkkoinfrastruktuurin rakentamiseen liittyvän hankkeen aikataulumuutoksista.

2023 talousarvio	6 950 000
2022 talousarvio	6 100 000
2021 tilinpäätös	4 400 000

20. Uudistuminen ja vähähiilisyys*40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 465 488 000 euroa.

Valtuus

Mikäli vuoden 2022 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2023 enintään 69 200 000 eurolla.

Määrärahasta on varattu

- 1) 25 000 000 euroa materiaalien ja teollisuuden sivuvirtojen uudelleenkäytön ja kierrätyksen edistämiseen (RRF pilari1)
- 2) 10 300 000 euroa ja valtuudesta 14 700 000 euroa kiinteistö- ja rakentamisalan vähähiilisten ratkaisujen tukiohjelmaan (RRF pilari1)
- 7) 14 900 000 euroa avainalojen vauhdittamiseen ja osaamiseen vahvistamiseen (RRF pilari3)

- 8) 6 300 000 euroa innovatiivisten kasvuyritysten tukemiseen (RRF pilari3)
 11) 4 000 000 euroa ja valtuudesta 3 620 000 euroa luovien alojen rakennetukeen (RRF pilari3)
 12) 200 000 euroa matkailualan kestävän ja digitaalisen kasvun tukemiseen (RRF pilari3).

Selvitysosa: Päättöosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen, päätösosan valtuuskohdan kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan valtuuskohdan toisen kappaleen ja päätösosan kolmannen kappaleen kohdat korvaavat talousarvioesityksen momentin päätösosan neljännen kappaleen vastaavat kohdat.

Muutos talousarvioesityksen 479 254 000 euroon nähden on 13 766 000 euroa, missä on otettu huomioon vähennyksenä 23 300 000 euroa materiaalien ja teollisuuden sivuvirtojen uudelleenkäytön ja kierrätyksen edistämiseen (RRF pilari1) ja 400 000 euroa matkailualan kestävän ja digitaalisen kasvun tukemiseen (RRF pilari3) sekä lisäyksenä 1 200 000 euroa kiinteistö- ja rakentamisan vähähiilisten ratkaisujen tukiohjelmaan (RRF pilari1), 6 534 000 euroa avainalojen vauhdittamiseen ja osaamisen vahvistamiseen (RRF pilari3), 700 000 euroa innovatiivisten kasvuyritysten tukemiseen (RRF pilari3) ja 1 500 000 euroa luovien alojen rakennetukeen (RRF pilari3).

2023 talousarvio	465 488 000
2022 IV lisätalousarvio	-36 550 000
2022 II lisätalousarvio	-20 650 000
2022 talousarvio	475 550 000
2021 tilinpäätös	458 077 628

46. Laivanrakennuksen innovaatiotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 25 343 000 euroa.

Valtuus

Mikäli vuoden 2022 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2023 enintään 20 000 000 eurolla.

Selvitysosa: Päättöosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen ja päätösosan valtuuskohta korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan valtuuskohdan.

Lisäys talousarvioesityksen 18 592 000 euroon nähden on 6 751 000 euroa, mistä 4 881 000 euroa aiheutuu alushankkeiden maksatusaikataulujen muutoksista ja 1 870 000 euroa uudesta alushankkeesta.

2023 talousarvio	25 343 000
2022 talousarvio	19 785 000
2021 tilinpäätös	4 230 067

88. *Pääomasijoitus Ilmastorahasto Oy:lle* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 100 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Ilmastorahasto Oy:n oman pääoman korottamiseen.

Selvitysosa: Momentti lisätään talousarvioesitykseen.

Ilmastorahasto Oy on valtion kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö, jonka tehtävänä on toimia rahoittajana hankkeissa, jotka keskittyvät ilmastonmuutoksen torjuntaan, digitalisaation edistämiseen ja teollisuuden vähähiilisyuden vauhdittamiseen.

Yhtiö voi myöntää oman ja vieraan pääoman rahoitusta sekä välirahoitusta niin yksityisten kuin julkisten toimijoiden hankkeisiin.

Ilmastorahaston rahoituksen ensisijaisena kohteena ovat teollisen mittaluokan skaalaukset, joissa sijoitusten kokoluokka on 10—50 milj. euroa. Hankkeiden keskeisinä arviointikriteereinä ovat merkittävä investoinnin aikaistaminen, hankkeen toteutuminen markkinaehtoisesti suunniteltua laajempaan tai sen kohdistuminen Suomeen. Keskeisenä kriteerinä on se, että hankkeen avulla voidaan vähentää päästöjä nykyisiin ratkaisuihin verrattuna.

Määräraha on vuoden 2022 neljännessä lisätalousarvioesityksessä peruutetun määrärahan uudelleenbudjetointia.

2023 talousarvio	100 000 000
2022 IV lisätalousarvio	—

30. Työllisyys ja yrittäjyys

40. *Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuslain (688/2001) mukaisesti:

6) 6 000 000 euroa Kalajoen Marinan vierassataman toteuttamiseen.

Selvitysosa: Päätösosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen ja päätösosan toisen kappaleen kohta 6) lisätään talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen kohdaksi 6).

Lisäys talousarvioesityksen 1 500 000 euroon nähden on 7 000 000 euroa, mistä 6 000 000 euroa aiheutuu Kalajoen Marinan vierassataman toteuttamisesta ja 1 000 000 euroa matkailun tukemisesta.

2023 talousarvio	8 500 000
2022 talousarvio	38 420 000
2021 tilinpäätös	52 100 000

42. *Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)*

Valtuus

Mikäli vuoden 2022 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2023 enintään 7 800 000 eurolla.

Selvitysosa: Päätösoosan valtuuskohdan kappale lisätään talousarvioesityksen momentin päätösoosan valtuuskohdan neljänneksi kappaleeksi.

2023 talousarvio	25 030 000
2022 IV lisätalousarvio	-16 000 000
2022 I lisätalousarvio	—
2022 talousarvio	35 630 000
2021 tilinpäätös	50 153 102

51. *Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)*

Momentille myönnetään 202 362 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen.

Muutos talousarvioesityksen 182 902 000 euroon nähden on 19 460 000 euroa, missä on otettu huomioon lisäyksenä 21 460 000 euroa Ukrainasta saapuneiden tilapäistä suojelua saavien kotoutumiskoulutuksen hankintaan sekä vähennyksenä 2 000 000 euroa palveluprosessin muutoksesta työttömien opiskeluun liittyvän sääntelyn johdosta siirtona momentille 32.01.03.

2023 talousarvio	202 362 000
2022 IV lisätalousarvio	-1 591 000
2022 II lisätalousarvio	-1 700 000
2022 talousarvio	284 526 000
2021 tilinpäätös	283 571 000

95. *Vaikuttavuusinvestointien tuotonmaksu (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 8 000 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen.

Vähennys 1 500 000 euroa talousarvioesityksen 9 500 000 euroon nähden aiheutuu kotouttamisen vaikuttavuusinvestointihankkeen maksatuksen aikaistumisesta.

2023 talousarvio	8 000 000
2022 IV lisätalousarvio	1 500 000
2022 talousarvio	5 800 000
2021 tilinpäätös	990 412

40. Yritysten erityisrahoitus

42. Valtiontuki sähköhuollon varmistamiseksi (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 200 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 450 000 euroa talousarvioesityksen 750 000 euroon nähden aiheutuu investointihankkeen maksatuksen aikaistumisesta.

2023 talousarvio	1 200 000
2022 talousarvio	700 000
2021 tilinpäätös	—

89. Pääomasijoitus Business Finland Venture Capital Oy:lle (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 110 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Business Finland Venture Capital Oy:n osakkeiden merkintähinnan ja muun pääoman maksamiseen.

Määrärahasta on varattu 90 000 000 euroa teollisuus- ja elinkeinopoliittisiin valtiontukea sisältäviin suoriin pääomasijoituksiin. Yhtiö voi EU:n valtiontukea koskevien säännösten ja määräysten puitteissa ottaa suorissa sijoituksissa suurempaa riskiä tai tyytyä pienempään tuottoon kuin yksityiset sijoittajat.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Lisäys 90 000 000 euroa talousarvioesityksen 20 000 000 euroon nähden aiheutuu uudesta EU:n valtiontukea sisältävästä teollisuus- ja elinkeinopoliittisesta suorasijoitusinstrumentista.

Business Finland Venture Capital Oy tekee sijoituksia pääomarahastoihin, jotka sijoittavat alkaviin kasvuhakuisiin ja kansainvälistyviin yrityksiin. Sijoitustoiminnan tavoitteena on monipuolinen alkavien yritysten pääomasijoitusmarkkina ja yksityisten sijoittajien pitkäjänteinen osallistuminen alkavien yritysten sijoitustoimintaan.

Lisäksi koronapandemian jälkeisessä ja muuttuneessa geopoliittisessa tilanteessa on tarve uudelle EU:n valtiontukisääntöjen mukaiselle tukea sisältävälle teollisuus- ja elinkeinopoliittiselle suorasijoitusinstrumentille. Työ- ja elinkeinoministeriö voi antaa yhtiölle valtioneuvoston talouspoliittisen ministerivaliokunnan puoltamana erityisin painavin perustein yksittäisiä valtiontukea sisältäviä oman pääoman ehtoisia sijoituksia koskevia toimeksiantoja suomalaisten yritysten toimintaedellytysten turvaamiseksi. Sijoitus voidaan toteuttaa vasta Euroopan komission hyväksyttyä päätöksen. Suorasijoitusinstrumenttiin varattu määräraha on tarkoitettu palauttaa takaisin valtiolle, kun Business Finland Venture Capital Oy on irtautunut sijoituksista. Palautettavan määrärahan suuruus riippuu sijoituksia vastaavan palautuvan pääoman määrästä ja tuotoista.

2023 talousarvio	110 000 000
2022 II lisätalousarvio	30 000 000
2022 talousarvio	19 400 000
2021 tilinpäätös	19 100 000

50. Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen

03. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 7 241 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Vähennys 150 000 euroa talousarvioesityksen 7 391 000 euroon nähden aiheutuu kotoutumislain kokonaisuudistuksen toimeenpanotehtävien siirrosta momentille 32.01.02.

2023 talousarvio	7 241 000
2022 talousarvio	8 491 000
2021 tilinpäätös	7 891 000

30. Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 287 012 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 8 453 000 euroa talousarvioesityksen 278 559 000 euroon nähden aiheutuu tarkentuneista maahanmuuton oletuksista (maahanmuuttokokonaisuus).

2023 talousarvio	287 012 000
2022 talousarvio	156 688 000
2021 tilinpäätös	146 975 083

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 32 923 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 1 000 000 euroa talousarvioesityksen 31 923 000 euroon nähden aiheutuu hoitajamitoituksen rahoitukseen tehdyn kertaluonteisen säästön osittaisesta siirrosta momentilta 33.70.20.

2023 talousarvio	32 923 000
2022 II lisätalousarvio	270 000
2022 I lisätalousarvio	—
2022 talousarvio	34 668 000
2021 tilinpäätös	36 018 000

06. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 19 509 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 146 000 euroa talousarvioesityksen 19 363 000 euroon nähden aiheutuu tupakoinnin kiellosta suljettujen vankiloiden sisätiloissa.

2023 talousarvio	19 509 000
2022 II lisätalousarvio	2 089 000
2022 talousarvio	19 088 000
2021 tilinpäätös	21 725 000

07. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 888 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Lisäys 32 000 euroa talousarvioesityksen 8 856 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	8 888 000
2022 II lisätalousarvio	65 000
2022 talousarvio	8 755 000
2021 tilinpäätös	8 714 000

02. Valvonta*03. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 19 284 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 17 318 000 euroon nähden on 1 966 000 euroa, mistä 1 000 000 euroa aiheutuu säteilyvalvonnan turvaamisesta raja-aseilla, 200 000 euroa STUKin valmistautumisesta pienreaktorien (SMR) käsittelyyn, 500 000 euroa ydinenergiainsäädännön kokonaisuudesta ja 266 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	19 284 000
2022 IV lisätalousarvio	1 000 000
2022 II lisätalousarvio	284 000
2022 talousarvio	16 952 000
2021 tilinpäätös	14 996 000

05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 15 868 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Lisäys talousarvioesityksen 14 144 000 euroon nähden on 1 724 000 euroa, mistä 1 700 000 euroa aiheutuu Soteri-hankkeen lisärahoitustarpeesta ja 24 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	15 868 000
2022 II lisätalousarvio	387 000
2022 talousarvio	14 738 000
2021 tilinpäätös	14 331 000

06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 798 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 59 000 euroa talousarvioesityksen 4 739 000 euroon nähden aiheutuu vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	4 798 000
2022 II lisätalousarvio	40 000
2022 talousarvio	4 744 000
2021 tilinpäätös	2 041 227

07. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 28 220 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen.

Vähennys 100 000 euroa talousarvioesityksen 28 320 000 euroon nähden aiheutuu siirrosta momentille 28.40.01 aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden yhteisten palveluiden tuottamisen kustannusten kattamiseksi.

2023 talousarvio	28 220 000
2022 II lisätalousarvio	282 000
2022 talousarvio	27 941 000
2021 tilinpäätös	27 909 000

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta*04. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 76 428 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 72 304 000 euroon nähden on 4 124 000 euroa, mistä 2 675 000 euroa aiheutuu tietohallintasäädösten kokonaisuudistuksen toteuttamisesta, 99 000 euroa munuais- ja maksatautirekisteristä ja 1 350 000 euroa vuokrankorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	76 428 000
2022 II lisätalousarvio	10 467 000
2022 talousarvio	62 526 000
2021 tilinpäätös	76 701 000

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 937 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 3 000 000 euroa talousarvioesityksen 2 937 000 euroon nähden aiheutuu päihteitä käyttävien äitien ja vauvaperheiden palveluiden turvaamisesta.

2023 talousarvio	5 937 000
2022 talousarvio	6 652 000
2021 tilinpäätös	7 042 000

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut**50. Perhe-etuudet (arviomääräraha)**

Momentille myönnetään 1 611 300 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 5 000 000 euroa talousarvioesityksen 1 606 300 000 euroon nähden aiheutuu tarvearvion muutoksesta (maahanmuuttokokonaisuus).

2023 talousarvio	1 611 300 000
2022 IV lisätalousarvio	87 000 000
2022 talousarvio	1 593 000 000
2021 tilinpäätös	1 576 621 046

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 759 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) mukaisten asumistukien maksamiseen sekä väliaikaisesta sähkötuesta annetun lain mukaisiin menoihin.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan.

Muutos talousarvioesityksen 1 676 200 000 euroon nähden on 83 000 000 euroa, missä on otettu huomioon lisäyksenä 85 000 000 euroa määräaikaiseen sähkötukeen sekä vähennyksenä 2 000 000 euroa työttömyysturvan lapsikorotuksen nostamisesta 20 prosentilla.

Hallitus antaa eduskunnalle täydentävään talousarvioesitykseen liittyvän esityksen väliaikaisesta sähkötuesta.

2023 talousarvio	1 759 200 000
2022 IV lisätalousarvio	-60 000 000
2022 talousarvio	1 638 300 000
2021 tilinpäätös	1 610 400 000

57. *Perustoimeentulotuki* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 702 600 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Muutos talousarvioesityksen 733 600 000 euroon nähden on 31 000 000 euroa, missä on otettu huomioon lisäyksenä 500 000 euroa toimeentulotuen alle 18-vuotiaiden lasten perusosan korotuksen tarkentuneena kustannusvaikutuksena sekä vähennyksenä 10 000 000 euroa työttömyysturvan lapsikorotuksen nostamisesta 20 prosentilla, 200 000 euroa opintorahan huoltajakorotuksen nostamisesta, 1 300 000 euroa lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen nostamisesta ja 20 000 000 euroa tarvearvion muutoksesta (maahanmuuttokokonaisuus).

2023 talousarvio	702 600 000
2022 II lisätalousarvio	7 400 000
2022 talousarvio	712 300 000
2021 tilinpäätös	705 000 000

60. *Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 513 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

5) sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) 24 b ja 26 a §:n mukaisen biologisten lääkkeiden määräämisen ohjaus- ja valvontatehtävän toteuttamiseen.

Selvitysosa: Päätösosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen ja päätösosan toisen kappaleen kohta 5) lisätään talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen kohdaksi 5).

Muutos talousarvioesityksen 507 800 000 euroon nähden on 5 300 000 euroa, missä on otettu huomioon lisäyksenä 1 000 000 euroa siirtona momentilta 33.30.60 ohjaus- ja valvontatehtävän hoitamiseen ja 6 000 000 euroa hallituksen päättämän sähkötuen toimeenpanoon sekä vähennyksenä 1 700 000 euroa palkansaajan työssäoloehdon uudistamisen myöhentymisen vaikutuksesta.

Ohjaus- ja valvontatehtävän edellyttämä tietojärjestelmän kertaluonteinen rakentamiskustannus 350 000 euroa katetaan Kelan toimintamenojen aiempien vuosien ylijäämällä.

2023 talousarvio	513 100 000
2022 talousarvio	490 534 000
2021 tilinpäätös	485 657 000

20. Työttömyysturva

50. *Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 906 260 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Muutos talousarvioesityksen 855 260 000 euroon nähden on 51 000 000 euroa, missä on otettu huomioon lisäyksenä 3 000 000 euroa palkkatuen siirrosta momentilta 33.20.52 ja 63 000 000 euroa tarvearvion muutoksesta sekä vähennyksenä 15 000 000 euroa siirtana momentille 33.20.52 palkansaaajan työssäoloehdon uudistamisen myöhentymisen vaikutuksesta.

2023 talousarvio	906 260 000
2022 IV lisätalousarvio	-130 000 000
2022 II lisätalousarvio	14 100 000
2022 I lisätalousarvio	5 000 000
2022 talousarvio	1 085 034 000
2021 tilinpäätös	965 045 577

52. *Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 439 900 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Muutos talousarvioesityksen 1 431 900 000 euroon nähden on 8 000 000 euroa, missä on otettu huomioon vähennyksenä 4 000 000 euroa kustannusarvion tarkentumisesta ja 3 000 000 euroa palkkatuen siirrosta momentille 33.20.50 sekä lisäyksenä 15 000 000 euroa siirtana momentilta 33.20.50 palkansaaajan työssäoloehdon uudistamisen myöhentymisen vaikutuksesta.

2023 talousarvio	1 439 900 000
2022 IV lisätalousarvio	-150 000 000
2022 II lisätalousarvio	22 700 000
2022 I lisätalousarvio	25 000 000
2022 talousarvio	1 465 679 000
2021 tilinpäätös	1 557 078 502

30. Sairausvakuutus

60. *Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 2 293 788 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Muutos talousarvioesityksen 2 277 488 000 euroon nähden on 16 300 000 euroa, missä on otettu huomioon lisäyksenä 12 000 000 euroa lääkesäästön pienentymisestä johtuen ja 5 300 000 euroa väliaikaisten koronapoikkeusten jatkamisesta vuonna 2023 koronatutkimuksen ja -rokottamisen osalta sekä vähennyksenä 1 000 000 euroa siirtona momentille 33.10.60 Kelan uuden ohjaus- ja valvontatehtävän hoitamiseen.

2023 talousarvio	2 293 788 000
2022 II lisätalousarvio	6 700 000
2022 I lisätalousarvio	1 000 000
2022 talousarvio	2 168 750 000
2021 tilinpäätös	2 127 844 343

40. Eläkkeet

50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 63 300 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 300 000 euroa talousarvioesityksen 63 000 000 euroon nähden aiheutuu tarvearvion muutoksesta.

2023 talousarvio	63 300 000
2022 talousarvio	60 555 000
2021 tilinpäätös	57 200 000

54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 13 580 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 580 000 euroa talousarvioesityksen 13 000 000 euroon nähden aiheutuu tarvearvion muutoksesta.

2023 talousarvio	13 580 000
2022 IV lisätalousarvio	1 130 000
2022 talousarvio	13 630 000
2021 tilinpäätös	11 200 000

60. Sosiaali- ja terveydenhuollon tukeminen

39. Palvelurakenteen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 9 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää hyvinvointialueille myönnettävään valtionavustukseen sosiaalisessa luotonantotoiminnassa tarvittavan luottopääoman rahoittamiseksi.

Selvitysosa: Momentti palautetaan talousarvioesitykseen.

Hallitus on antanut eduskunnalle täydentävään talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi sosiaalisesta luototuksesta annetun lain muuttamisesta. Lain toimeenpano edellyttää luottopääoman alkurahoitusta.

2023 talousarvio	9 500 000
2022 IV lisätalousarvio	-9 500 000
2022 II lisätalousarvio	-45 000 000
2022 I lisätalousarvio	-15 000 000
2022 talousarvio	132 420 000
2021 tilinpäätös	184 800 000

61. Elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitus sosiaali- ja terveydenhuoltoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 118 000 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Vähennys 500 000 euroa talousarvioesityksen 118 500 000 euroon nähden aiheutuu siirrosta momentille 32.01.03 TE-toimiston työkykykoordinaattoreiden määräaikaiseen resursointiin.

2023 talousarvio	118 000 000
2022 II lisätalousarvio	—
2022 talousarvio	132 500 000
2021 tilinpäätös	45 000 000

70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 70 940 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Vähennys 1 000 000 euroa talousarvioesityksen 71 940 000 euroon nähden on siirtoa momentille 33.01.01.

33.70

107

2023 talousarvio	70 940 000
2022 II lisätalousarvio	—
2022 I lisätalousarvio	70 500 000
2022 talousarvio	31 590 000
2021 tilinpäätös	311 840 000

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 31 796 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Vähennys 60 000 euroa talousarvioesityksen 31 856 000 euroon nähden aiheutuu siirrosta momentille 35.01.65 ympäristövahinkojen torjuntaan liittyvään vapaaehtoistyöhön.

2023 talousarvio	31 796 000
2022 II lisätalousarvio	223 000
2022 talousarvio	33 857 000
2021 tilinpäätös	33 202 000

04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 26 015 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 114 000 euroa talousarvioesityksen 25 901 000 euroon nähden aiheutuu vuokrakorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	26 015 000
2022 IV lisätalousarvio	200 000
2022 II lisätalousarvio	199 000
2022 talousarvio	24 461 000
2021 tilinpäätös	24 177 000

65. *Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 348 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 2 130 000 euroon nähden on 218 000 euroa, mistä 60 000 euroa aiheutuu siirrosta momentilta 35.01.01 avustuksiin ympäristövahinkojen torjuntaan liittyvään vapaaehtoistyöhön ja 158 000 euroa momentille 12.35.99 tuloutettavasta yksityishenkilön tekemästä lahjoituksesta luonnonsuojeluun. Lahjoitusvaroja voidaan käyttää ympäristökasvatusta ja -valitusta edistävien valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävien projektiluonteisten hankkeiden tukemiseen.

2023 talousarvio	2 348 000
2022 talousarvio	2 480 000
2021 tilinpäätös	2 830 000

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

21. *Eräät luonnonsuojelun menot* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 12 740 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

5) kohtiin 1)–4) liittyen enintään 123 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuviin kuluihin.

Selvitysosa: Päätösosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen ja päätösosan toisen kappaleen kohta 5) korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen kohdan 5).

Vähennys 3 000 000 euroa talousarvioesityksen 15 740 000 euroon nähden on siirtoa momentille 35.10.52 Helmi-ohjelman toteuttamiseen.

2023 talousarvio	12 740 000
2022 talousarvio	25 720 000
2021 tilinpäätös	37 642 000

22. *Eräät ympäristömenot* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 11 615 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

8) kansalaisten ulkoilua tukevan kokonaisuuden tuottamisesta aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa: Päätösosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen ja päätösosan toisen kappaleen kohta 8) lisätään talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen kohdaksi 8).

Lisäys 1 595 000 euroa talousarvioesityksen 10 020 000 euroa nähden on vuoden 2022 neljännessä lisätalousarviossa peruutetun kansalaisten ulkoilua tukevan kokonaisuuden tuottamisesta aiheutuviin menoihin tarkoitettun määrärahan uudelleenbudjetointia.

2023 talousarvio	11 615 000
2022 II lisätalousarvio	-2 815 000
2022 talousarvio	28 005 000
2021 tilinpäätös	26 185 000

23. *Itämeren ja vesien suojelun edistäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 12 635 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

5) enintään 71 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen.

Selvitysosa: Päätösosan ensimmäinen kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen ja päätösosan toisen kappaleen kohta 5) korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen kohdan 5).

Lisäys 1 000 000 euroa talousarvioesityksen 11 635 000 euroon nähden aiheutuu ravinteiden kierrätyksen kehittämisestä.

Talousarvioesitykseen nähden päätösosaan on lisätty 4 henkilötyövuotta ravinteiden kierrätyksen kehittämiseen.

2023 talousarvio	12 635 000
------------------	------------

52. *Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 48 987 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 43 140 000 euroon nähden on 5 847 000 euroa, mistä 3 000 000 euroa on siirtoa momentilta 35.10.21 Helmi-ohjelman toteuttamiseen, 899 000 euroa on siirtoa momentilta 28.70.20 digikehittämisen kokonaisuuden toteuttamiseen, 1 900 000 euroa aiheutuu Sanginjoen luonnonsuojelualueen haltuunotosta ja kehittämisestä ja 48 000 euroa vuokrakorotuksen kompensatiosta.

2023 talousarvio	48 987 000
2022 II lisätalousarvio	1 314 000
2022 talousarvio	56 754 000
2021 tilinpäätös	70 942 000

61. Vesien- ja ympäristöhoidon tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Määrärahaa saa käyttää:

5) ravinteiden kierrätyksen ja talteenoton sekä energiatehokkuuden investointi- ja TKI-hankkeiden avustuksiin, hankintamenoihin ja muihin kulutusmenoihin.

Selvitysosa: Päätososan kappaleen kohta 5) korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan toisen kappaleen kohdan 5).

Perustelujen muutos talousarvioesitykseen nähden aiheutuu energiatehokkuuden parantamisen lisäystarpeesta.

2023 talousarvio	47 842 000
2022 IV lisätalousarvio	550 000
2022 II lisätalousarvio	18 000 000
2022 talousarvio	20 722 000
2021 tilinpäätös	19 067 000

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 46 630 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys 3 000 000 euroa talousarvioesityksen 43 630 000 euroon nähden aiheutuu metsien suojelusta.

2023 talousarvio	46 630 000
2022 talousarvio	44 130 000
2021 tilinpäätös	56 130 000

66. Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 162 000 euroa.

Selvitysosa: Päätososa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan ensimmäisen kappaleen.

Lisäys talousarvioesityksen 1 762 000 euroon nähden on 400 000 euroa, mistä 200 000 euroa on siirtoa momentilta 24.90.66 Maailmanpankin Global Gas Flaring Reduction (GGFR) -kumppanuuteen ja 200 000 euroa on siirtoa momentilta 24.30.66 kehitysmaiden edustajien osallistumisen tukemiseen kansainvälisten ympäristösopimusten ja -prosessien kokouksiin.

2023 talousarvio	2 162 000
2022 talousarvio	1 882 000
2021 tilinpäätös	1 762 000

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

01. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 7 401 000 euroa.

Selvitysosa: Päätösosa korvaa talousarvioesityksen momentin päätösosan.

Lisäys talousarvioesityksen 6 827 000 euroon nähden on 574 000 euroa, mistä 420 000 euroa aiheutuu energia-avustusten käsittelyresurssien lisäämisestä, 140 000 euroa kuntien öljylämmityksestä luopumisen avustusten käsittelyresurssien lisäämisestä ja 14 000 euroa vuokrankorotuksen kompensaaatiosta.

2023 talousarvio	7 401 000
2022 IV lisätalousarvio	—
2022 II lisätalousarvio	194 000
2022 talousarvio	6 792 000
2021 tilinpäätös	6 563 000

34. Avustukset kuntien kiinteistöjen öljylämmityksestä luopumiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 10 860 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuslain (688/2001) nojalla kunnille myönnettävään avustukseen kunnan omistaman rakennuksen öljylämmitysjärjestelmän poistamiseen ja lämmitysmuodon muuttamiseen öljylämmityksestä muihin lämmitysmuotoihin.

Avustusta voidaan myöntää kunnille kustannuksiin, jotka aiheutuvat kunnan omistaman rakennuksen öljylämmitysjärjestelmän poistamisesta ja lämmitysmuodon muuttamisesta muihin lämmitysjärjestelmiin. Avustusta ei kuitenkaan myönnetä, jos lämmitysjärjestelmä muutetaan fossiilisia polttoaineita käyttäväksi rakennuskohtaiseksi lämmitysjärjestelmäksi tai öljylämmitysjärjestelmä muutetaan uusiutuvalla polttoöljyllä toimivaksi.

Avustusta myönnetään 30 % avustuspäätöksessä avustettaviksi hyväksytyistä ja toteutuneista kustannuksista. Avustusta korotetaan 5 prosenttiyksiköllä, jos kunta on liittynyt vapaaehtoiseen energiatehokkuussopimukseen.

Avustuksen perusteena oleviin kustannuksiin hyväksyttäisiin tavanomaiset lämmitysjärjestelmän muuttamisesta aiheutuneet suunnittelu-, purku-, kierrätys-, laite- ja asennuskustannukset, mukaan lukien liittymän rakentamisesta aiheutuvat kustannukset sekä ohjaus- ja automaatiojärjestelmästä sekä öljysäiliön poistamisesta aiheutuvat kustannukset.

Avustus myönnetään suunnitelmaan perustuvan kustannusarvion mukaisesti. Maksatus tapahtuu toteutuneiden kustannusten mukaan.

Valtionapuviranomaisena toimii Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA.

Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen hakijalle on myönnetty muuta avustusta samaan tarkoitukseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Momentti palautetaan talousarvioesitykseen.

Määräraha on vuoden 2022 neljännessä lisätalousarvioesityksessä peruutetun määrärahan uudelleenbudjetointia.

2023 talousarvio	10 860 000
------------------	------------

60. Siirto Valtion asuntorahastoon

Avustukset

Vuonna 2023 saa Valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain (688/2001) nojalla myöntää yhteensä enintään 98 670 000 euroa asuinrakennuksille energiatehokkuusavustuksia siten kuin annetulla valtioneuvoston asetuksella säädetään ja avustuksia kaukolämpölaitteistojen uusimiseen matalalämpötilaiseen kaukolämpöön soveltuviksi siten kuin annetulla valtioneuvoston asetuksella (773/2022) säädetään.

Selvitysosa: Päätösoosan kappale korvaa talousarvioesityksen momentin päätösoosan luvun *Avustukset* kuudennen kappaleen.

2023 talousarvio	—
2022 IV lisätalousarvio	—
2022 II lisätalousarvio	—
2022 talousarvio	—
2021 tilinpäätös	—